

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	2
1. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА	6
1.1. Местоположение: предимства и ограничения	6
1.2. Структура на природния комплекс	7
1.3. Динамика и структура на човешките ресурси	14
1.4. Икономика – развитие и структура	24
1.4.1. Обща характеристика на общинската икономика	24
1.4.2. Първичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието	26
1.4.3. Вторичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието	31
1.4.4. Третичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието	33
1.4.4.1. Образователна система	33
1.4.4.2. Здравеопазване	34
1.4.4.3. Развитие на туризма	35
1.4.4.4. Градоустройствено развитие и управление на територията	44
1.4.4.5. Техническа инфраструктура	45
1.5. Състояние и опазване на околната среда	50
1.6. Културно-историческо и архитектурно наследство	59
1.7. Зониране на територията на общината	61
1.8. Гражданско общество и партньорство	62
1.9. Индекс на човешко развитие	63
2. SWOT АНАЛИЗ: СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И РАНЖИРАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ	66
3. ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА	67
3.1. Състояние на общината към 2013 год.: визия за развитие	67
3.2. Стратегически цели	68
3.3. Приоритети, цели и мерки	69
4. ФИНАНСОВА ИНДИКАТИВНА ТАБЛИЦА ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОБЩИНАТА /ПРИЛОЖЕНИЕ/	77
5. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ /МОНИТОРИНГ/, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ	78
5.1. Изпълнение на плана за развитие	78
5.2. Наблюдение, оценка и актуализация на плана за развитие	79
ПРИЛОЖЕНИЯ	81

УВОД

Планът за развитие на община Копривщица за периода 2005-2013 г. е основен, стратегически планов документ. Той е разработен от широк кръг специалисти от общината, обсъждан публично, с участието на външни експерти – партньори и приет на заседание на Общинския съвет в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие /ДВ, бр. 14 от 20 февруари 2004 г. / и допълненията към него от м. април 2005 г. При разработването на Плана са спазени насоките съдържащи се в Методическите указания на МРРБ за разработване на общински планове за развитие /от м. юни 2004 г./, както и изискванията на други нормативни документи свързани с местното самоуправление и регионалното развитие – Закона за устройство на територията /ДВ, бр. 1 от 2 януари 2001 г. изм. и доп., ДВ, бр. 41, 111 от 2001 г., бр. 43 от 2002 г., бр. 20 от 2003 г., бр. 65 от 2003 г., бр. 65 от 22 юли 2003 г./, Законът за държавния кадастър и имотния регистър от 2001 г., Законът за опазване на околната среда /Обн. ДВ. бр.91 от 25 Септември 2002 г., попр. ДВ бр.98 от 18 Октомври 2002 г./, Законът за паметниците на културата и музеите /Обн. - ДВ, бр. 29 от 11 април 1969 г. посл. изм., бр. 28 от 01.04.2005 г./, Закон за закрила и развитие на културата (Обн., ДВ, бр. 50 от 01.06.1999 г.; изм., бр. 1 от 2000 г.; попр., бр. 34 от 2001 г.; изм., бр. 75 от 2002 г., бр. 55 от 2004 г., бр. 28 и бр. 74/2005 г.), Национална стратегия за развитие на екологичен туризъм. Отчетени са предвижданията в Стратегията за устойчиво развитие на община Копривщица за периода 2000-2006 г., както и приоритетите, целите и мерките за развитие в Стратегията за развитие на Софийска област /2005-2015 г./ и Националната стратегия за регионално развитие на Р. България /2005-2013 г./.

В процеса на разработването на плана за развитие на община Копривщица бяха използвани и: Законът за държавния бюджет /2003, 2004, 2005 г./, тригодишната отчетна прогноза и бюджетните планове на Европейския съюз /2005 г./ и Националния план за развитие на Р България (утвърден с решение на Министерски съвет от 05.06.2003 г.). Заедно с това са взети предвид и всички решения на Общинския съвет на Копривщица (за периода 2003-2005 г.). Следователно планът за развитие на община Копривщица е средносрочен, стратегически планов документ, който е в синхрон с действащата нормативна уредба в страната, спецификата и насоките за развитие на Югозападния район за планиране, Софийска област и сравнителните предимства за развитие на съседните общини и основните рамки и директиви в областта на регионалното развитие на Европейския съюз.

Община Копривщица е разположена в Същинска средна гора в административните граници на Софийска област и Югозападния район за планиране. Местоположението и е периферно за Софийска област, но с общи граници с Пловдивска и Пазарджишка области и с шест общини /Пирдоп, Антон, Карлово, Хисаря, Стрелча и Панагюрище/. През последните години благодарение на общия икономически растеж в страната и по-специално на дейностите свързани с вътрешния и международния туризъм, икономиката на общината се развива по-динамично, безработицата се запазва относително ниска спрямо страната, а основна цел при управлението на общината се определи постигането на по-бърза промяна в качеството на живот на населението в общината, преход към устойчиво демографско и селищно развитие на основата на конкурентна, ефективна и балансирана в структурно отношение икономика. Голямо предизвикателство в развитието на общината до 2013 г. е развитието на атрактивен и привлекателен инвестиционен климат, по-пълно и ефективно използване на ресурсите и сравнителните предимства на общинската територия, качествено развитие на инфраструктурните мрежи, устойчиво адаптиране на общината в националния комплекс и европейската интеграция и утвърждаването ѝ като равностоен партньор на европейските общини и региони.

Главните задачи за развитието на община Копривщица, които определят основното съдържание и насоки на Плана са следните:

- да се разкрият и оценят сравнителните предимства и ресурси, както и да се определят структурите и функциите на общинското развитие като основа за дефиниране на стратегическите цели и приоритети до 2013 г.;

- да се доразвие и модернизира стопанския профил на общинската икономика на основата на информационните технологии, поддържане на високи темпове на икономически растеж и висока конкурентноспособност на произвежданата продукция и туристическите услуги;

- да се разширят, реструктурират и модернизират икономически дейности от третичния стопански сектор в общината (транспорт, туризъм, здравеопазване, образование, услуги, административно обслужване на населението) и промяна в качеството на живота на хората;

- да се разшири и задълбочи партньорството между общинското ръководство и всички заинтересовани страни (местния бизнес, неправителствени организации, населението на общината) за цялостно изпълнение на утвърдените приоритети, цели и проекти и тяхното ресурсно осигуряване;

- да се доразвие формирания модел в общината за усвояване на финансовите ресурси от предприєдинителните фондове на Европейския съюз, а след 2007 г. и на Структурните

фондове и Кохезионния фонд, за което са необходими обща воля и публично съгласие за изпълнение;

- да се съхранят, възстановят и използват ефикасно даденостите и традициите на природното и културното наследство на територията на общината като основа на националната идентичност и разширяване на ценностната система на населението към обединена Европа в съответствие с принципите на устойчивото и балансираното развитие на територията;

- да се обогатят и развият принципите и ценностите на демократичното управление на общината и съседните общини на основата на общи инициативи и проекти, чрез максимално и ефективно използване на предимствата на ефективното стратегическо планиране.

Изпълнението на поставените задачи, тяхното обосноваване и дефиниране се извърши по предварително утвърден график и формирани комисии, като цялостната дейност премина през следните етапи:

1) Предварителни проучвания - включваха запознаване с нормативната база и документация, набирането и систематизирането на актуална емпирична статистическа информация, провеждане на анкетно проучване сред населението и ползването на външна експертна помощ;

2) Проучване и оценка на предимствата на ресурсния потенциал на територията на общината и провеждане на обсъждания, консултации и дискусии за неговото ефективно и природосъобразно усвояване;

3) Обсъждане на отделните раздели от Плана за развитие с партньорите на общината и всички заинтересовани граждани;

4) Формулиране и публично приемане на главните приоритети и цели за развитие на община Копривщица до 2013 г. Специално внимание беше отделено на дефинирането и приемането на визията за развитие на общината.

При разработването на Плана за развитие на общината бяха приложени следните принципи:

- устойчиво стратегическо планиране на регионалното развитие - обхващащо икономическото, социалното, селищното и екологичното развитие в общ структурен и функционален план на територията на общината;

- зонироване на територията - поделяне на общинската територия на обособени зони в зависимост от обективно съществуващите пространствени различия на природния комплекс, пространственото разпределение на населението и селищната мрежа и

формираната териториална структура и пространствена организация на общинската икономика;

- принципа на клъстерната структуризация на икономическите дейности - формиране на икономически, технологични, образователни, обслужващи единства от стопански субекти, които са обединени на териториална и функционална основа.

Планът за развитие на община Копривщица е отворен планов документ. Законовите процедури предвиждат регулярно организирани процедури по неговото изпълнение и актуализация.

Планът за развитие на община Копривщица е изготвен от екип в състав: ръководител – доц. д-р Н. Димов и членове на екипа Планът е приет на редовно заседание на Общински съвет град Копривщица на 2005 г. с решение №

м. Септември, 2005 г.

1. СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА

1.1. Местоположение: предимства и ограничения

Община Копривщица заема централно положение в Същинска средна гора и периферно в Софийска област в границите на Южна България. Тя е 17-та по големина на територията община в областта от общо 22 общини. Уникалността на местоположението се определя от природната област в която попада общината – Средногорие. Територията на общината е в границите на водосбора на р. Тополница. В природно отношение се открояват две зони - речната долина на р. Тополница наричана от местното население Тополка и окръжаващи планински масиви. Средната надморска височина за територията на общината е 1172 м, а на самият град е 1060 м. Тези различия в природния комплекс оказват влияние върху развитието и специализацията на стопанството. Разположението на общинския център - гр. Копривщица, който е единственото селище в общината е в северната част на територията по течението на р. Тополка. Съществуващата отдалеченост и изолираност на града ще се компенсират с приоритетно развитие на транспортната инфраструктура и други мерки.

На северозапад и север община Копривщица граничи с община – Пирдоп и община Антон. В тази част границата се пресича от подбалканския железен път и от първокласният път – София-Карлово-Казанлък-Сливен-Карнобат-Айтос-Бургас.

Източната граница я отделя от общините Карлово и Хисаря, които са част от област Пловдив. Граница с община Карлово не се пресича от транспортна инфраструктура поради полупланинския релеф, а границата с община Хисаря се пресича от третокласния път преминаващ край комплекс “Барикадите” за с. Кръстевич.

Южната и югозападната административна граница на община Копривщица я отделя от общините Стрелча и Панагюрище, които са в границите на област Пазарджик. Тя е пресечена от един второкласен шосеен път, Копривщица - Стрелча. Съвременната структура на главните пътища е обусловена от релефа и речната мрежа в общината, които определят направлението “север-юг” като приоритетно при връзките на стопанството и социалния живот с много селища от съседни общини и областните центрове София, Пловдив и Пазарджик.

Общата граница с 6 общини и 2 административни области създава условия за реализиране на потенциала за развитие на общината чрез експлоатиране на сравнителните предимства на територията. */Приложение 1/*

В тези граници площта на община Копривщица е 139,165 км², което съставлява 1,97% от територията на Софийска област и 0,7 % от територията на Югозападния район за

планиране. При провеждането на политиката за развитие на общината до 2013 г., особено внимание трябва да се отдели на сравнителните предимства на гр. Копривщица спрямо селищните центрове от съседните общини с които общината пряко контактува и се конкурира. Малката територия, разнообразния природен комплекс, монополисната селищна структура, транспортната инфраструктура и особеностите на местоположението на гр. Копривщица обуславят необходимостта от “зониране” на територията. Този инструмент за регионално управление на общинската територия разкрива функционалните характеристики и предимства, като спомага за извеждане и конкретизиране на целите и приоритетите в политиката на органите на местно самоуправление към отделните формирани зони, обосновани в Плана за развитие на общината до 2013 г.

1.2. Структура на природния комплекс

1.2.1. Геоложки строеж и палеогеографско развитие

Геоложкото развитие на Същинска Средна гора, респективно територията на общината е свързано с формираната през сенона Средногорска геосинклинала и по-късното ѝ нагъване на прехода към палеогена при проявата на т.н. ларамийска орогенеза. В обсега на Средногорската геосинклинала са били отложени сенонски варовици и мергели, които поради проявената активна подводна вулканична дейност образуват един сложен седиментно-вулканогенен комплекс. В него освен сенонски варовици и мергели участват сенонски туфи, туфити и андезити. Нагъването на Средногорската геосинклинала през времето на ларамийската орогенеза е било съпроводено с внедряването на интрузивни тела /младите ларамийски плутони/. По-старите скални формации, които изграждат територията на общината са с допалеозойска и палеозойска възраст и са представени от гнайси, слюдени шисти, гранити и др.

1.2.2. Релеф и полезни изкопаеми

Територията на общината попада в обсега на Същинска средна гора. Преобладава котловинно-хълмист и планински тип релеф. В югозападната и югоизточната част на общината, над обширни плоски била се открояват върховете Буная /1572 м.н.в./ и Богдан /1604 м.н.в./. В горното течение на р. Тополница се простира добре обособеното Копривщенско долинно разширение с около 1000 м.н.в., където се простира и гр. Копривщица.

През неогена се осъществява първоначалното antecedентно всичане и оформяне на горната

част от напречните проломни долини на реките Тополница и Стрелченска Луда Яна /приток на р. Луда Яна/. /Приложение 1А и1Б/

1.2.3. Климат и климатични ресурси

1.2.3.1. Климатообразуващи фактори

Местоположението на общината определя доминирането на умерено-континентален тип климат, а в районите с над 1000 м.н.в. и на планински тип климат. Нееднаквата надморска височина, значителното разчленяване и различната експозиция на релефа, заедно с климатообразуващото въздействие на трансформираните въздушни маси от съседните земи определят и различията на климатичните условия.

1.2.3.2. Климатични елементи

1.2.3.2.1. Температура на въздуха

Средната годишна температура на територията на общината е в диапазона 6 – 8°C, ср. януарската температура при станция Копривщица е отрицателна и е около - /-4.2° C/, а ср. юлската е около 16.8°C. (Атлас на България, 1973 г.)

През студеното полугодие и особено през зимата се създават условия за инверсни състояния. С тях са свързани и абсолютните минимални температури при станция Копривщица.

Таблица 1

Средна месечна и годишна температура на въздуха - °C

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Средно годишно
Станция Копривщица	-4.2	-2.7	2.9	5.5	11.2	14.8	16.8	16.5	11.6	7.6	3.3	-1.5	6.8

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

1.2.3.2.2. Валежи

Годишните валежи на територията на общината се изменят в диапазона 600 – 800 мм. Вътрешногодишното разпределение на валежите се характеризира с проявата на типичен умерено-континентален режим - основен максимум през м. май-юни и минимум през февруари.

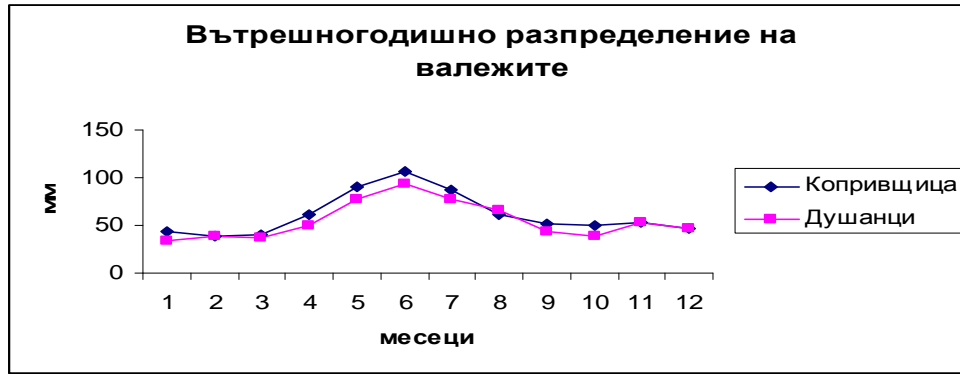
Таблица 2

Месечно разпределение на валежите /мм /

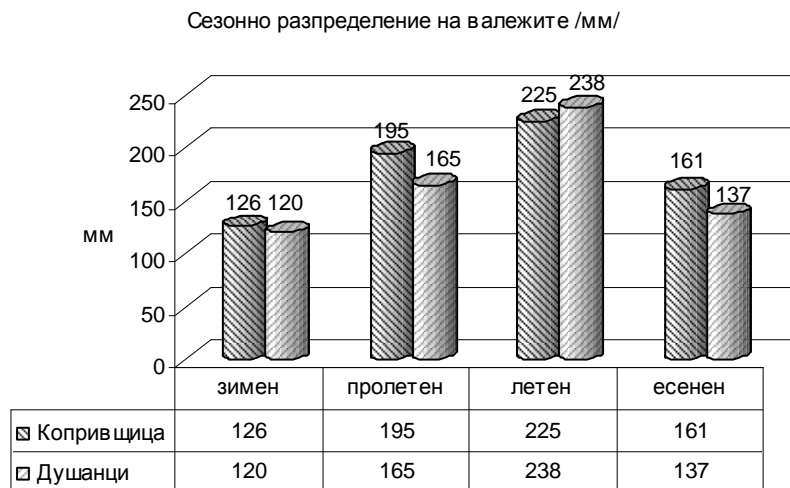
Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. Год.
Копривщица	43	38	41	62	91	107	87	61	52	50	53	46	737
Душанци	34	39	37	50	78	94	78	66	44	39	54	47	660

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Графика 1

Графика 2

Значителната надморска височина обуславя и значителното количество на твърдите валежи. Продължителността на снежната покривка за станция Копривщица е около 6 месеца и обхваща периода от ноември до април. /Приложение 2/

Общият брой на дни със снежна покривка е 133 дни, а на устойчивата снежна покривка – 52 дни. Максималната средна десетдневна височина се проявява през втората и третата десетдневка на м. януари – 16 см.

Таблица 3

Брой на дни със снежна покривка по десетдневия

Станция	XI			XII			I			II			III		
	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка
Копривщица			3	4	5	7	7	8	9	8	8	6	6	4	3

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Таблица 4

Средна десетдневна височина на снежната покривка (см)

Станция	XI			XII			I			II			III		
	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка	1-ва десетневка	2-ра десетневка	3-та десетдневка
Копривщица			3	6	8	10	12	16	16	14	13	10	5	3	-

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

1.2.3.2.3. Ветрове

Посоката на ветровете е твърде разнообразна поради влиянието на разнообразните динамични и природни фактори, които я обуславят и които са характерни за Средна гора. Преобладават северозападните, западните, североизточните и източни ветрове, които могат да бъдат причина за пренос на атмосферни замърсители от територията на съседните общини..

Таблица 5

Честота на вятъра по посока в %

Станция		N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Копривщица	Честота по посока	11.0	14.6	14.7	10.2	6.6	3.4	13.2	26.3

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Средната годишна скорост на вятъра е около 1.9 м/сек. Най-голяма е средната месечна скорост през зимата (м. януари, февруари и март), когато достига до 2 – 2.7 м/сек.

Таблица 6

Средна месечна и годишна скорост на вятъра (м/сек)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Копривщица	2.7	2.3	2.1	1.8	1.9	1.8	1.7	1.4	1.6	1.5	1.8	2.1	1.9

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

Характерни за района са силните ветрове (над 15м/сек.). С най-голяма повторемост се характеризират северозападните и западни силни ветрове. Силните ветрове влияят благоприятно за хоризонталното разсейване на имисионните вещества.

Таблица 7

Честота на силните ветрове по посока (в %)

Станция	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW
Копривщица	3.2	5.2	0.0	0.6	0.6	0	33.8	56.5

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

1.2.3.2.4. Мъгли

Мъглите не са характерно явление за Копривщица. Наблюдават се през студеното полугодие (X – III), когато средния брой на дни с мъгла за гр. Копривщица е 30. Месеците октомври и ноември се характеризират с най-голям брой дни с мъгла 6 - 7 дни. При

съчетание на мъгла с температурна инверсия за няколко дни въздухът може да се обогати значително със съединения отделяни от битовото отопление. Мъглите създават сериозни предпоставки за пътнотранспортни произшествия, което налага контрол по пътния транспорт и обслужване на пътната инфраструктура.

Таблица 8

Брой на дни с мъгла по месеци полугодие и годишно

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	IV - IX	X - III	Год.
Копривщица	5	3.6	3.3	2.5	1.8	1.5	0.8	1.1	3.2	5.9	7.2	5.1	11	30.1	41.1

Източник: Климатичен справочник за НР България, 1979

В резултат на анализа на климатичните фактори, режима и териториалното разпределение на климатичните елементи могат да се направят следните изводи:

1. Общината разполага с известен агроклиматичен потенциал за развитие на някои подотрасли на растениевъдството - трайни насаждения и картофи.

2. Направеният анализ на климатичните фактори и метеорологични елементи показва, че в съчетание с котловинния характер на релефа, особено през зимния период, са предпоставка за пренос на замърсители от съседните общини и за ограничаване разсейването на имисионните вещества.

1.2.4. Води и водни ресурси**1.2.4.1. Повърхностни води****1.2.4.1.1. Речна мрежа**

Основните речни системи, които протичат през територията на община Копривщица са р. Тополница /горно течение/, ляв приток на р. Марица и р. Стрелченска Луда Яна /горно течение/, ляв приток на р. Луда Яна /ляв приток на Марица/. Основните хидрографски характеристики на реките са посочени в Таблица 9.

Таблица 9

Хидрографски характеристики на реките

Река	Извор		Устие		Дължина	Площ	
	Местност	координати		Координати			
		с.ш.	и.д.	с.ш.	и.д.	km	km ²
Тополница	Р. Ширинейска на 300 м СИ от вр. Буная – 1449 м.	42°37'20"	24° 17 '30"	42° 11 '20"	24° 18 '10"	154.8	1788.8
Стелченска Луда Яна	И-ЮИ от вр. Богдан	42° 46 '40"	24° 28 '40"	42° 24 '40"	24° 17 '20"	38.8	172.8

Източник: Хидрологичен справочник за НР България, 1979

В горното си течение р. Тополница тече в плитка и тясна долина с полегати и ниски склонове /наклон 10-12° и височина 150 – 200 м./, която при гр. Копривщица се разширява. Първоначално реката тече в източна посока, а след това до с. Душанци протича в северна посока. В тази част на басейна преобладават пасищата, като широколистните гори съставляват едва 15 -20% от неговата площ.

1.2.4.1.2. Годишен отток

Географското положение на общината определя общия фон на който се формират речните води в района. Средномногогодишното водно количество на р.Тополница при гр.Копривщица е 0.73 м³/сек, а на Стрелченска Луда Яна при гр. Стрелча е 0.86 м³/сек. През многоводна година, оттока на Стрелченска Луда Яна достига около 1 м³/сек, а през много суха година, съответно 0.3 м³/сек.

Таблица 10

Характеристики на годишния отток (1950/51 – 1974/75 г.)

Река - пункт	Площ /км ² /	Средна надморска височина /м/	Водно количество м ³ /s	Модул на оттока l/s km ²	Обем 10 ⁶ m ³	Коефициент на вариация
Тополница - Копривщица	-	-	0.729	12.7	23.0	-
Тополница - Поибрене	904	932	7.87	8.7	248.2	0.315
Стрелченска Луда Яна - Стрелча	95	973	0.857	9.0	27.0	0.387

Източник: Хидрологичен справочник за НР България, 1979 г.

Таблица 11

Обезпеченост на годишния отток

Река – пункт	Обезпеченост														
	1	5	10	20	30	40	50	60	70	75	80	90	95	99	99.9
Тополница – Медет	6.3	5.34	4.87	4.3	3.90	3.66	3.33	3.04	2.79	2.60	2.40	2.09	1.8	1.34	1.06
Стрелченска Луда Яна	1.6	1.32	1.19	1.03	0.92	0.84	0.75	0.67	0.60	0.54	0.49	0.41	0.33	0.22	0.13

Източник: Хидрологичен справочник за НР България, 1979 г.

1.2.4.1.3. Вътрешногодишно разпределение на оттока

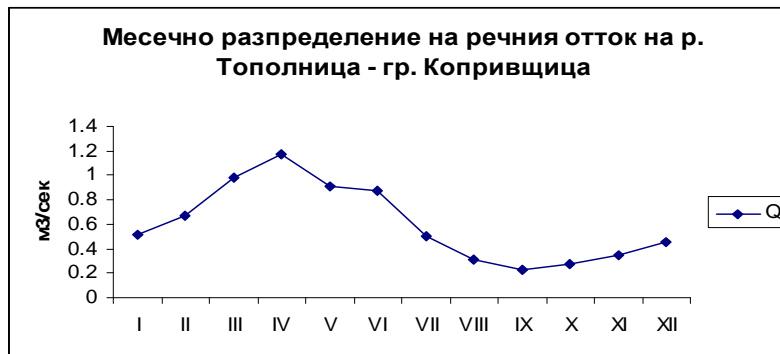
Отточният режим се обуславя от валежния режим и се характеризира с основно пълноводие от м.февруари до м. юли; лятно-есенно маловодие – от м.август до м.октомври и преходно /зимно/ пълноводие - от м. ноември до м. февруари. /Таблица 12 и Графика 3/

Таблица 12

Месечно разпределение на речния отток на р.Тополница при Копривщица

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
Q	0.510	0.676	0.982	1.169	0.913	0.869	0.505	0.316	0.224	0.270	0.348	0.459	0.602
Σ	0.383	0.480	0.564	0.740	0.672	0.555	0.494	0.390	0.201	0.624	0.329	0.318	0.202
Cv	0.752	0.710	0.575	0.633	0.736	0.639	0.978	1.233	0.896	2.308	0.946	0.692	0.336
Cs	1.560	1.733	1.791	1.666	3.412	0.590	2.090	2.975	1.604	5.895	2.208	1.635	0.093
Max	1.620	2.090	3.130	3.980	4.220	2.010	2.290	1.960	0.810	3.960	1.420	1.600	1.060
Min	0.110	0.124	0.110	0.250	0.250	0.185	0.046	0.027	0.030	0.034	0.075	0.092	0.170

Графика 3

Най-голям е отточният обем през зимния хидроложки сезон. За времето от февруари до юли протичат около 46.1% от сумарния годишен отток, докато през лятно-есенния хидроложки сезон отточният обем е незначителен - 18% от сумарния годишен обем.

1.2.4.2. Подземни води

Общината е бедна на подземни води. На територията на общината не се разкриват водоносните хоризонти 1 и 3. /Приложения 3 и 4/

1.2.5. Почви и почвени ресурси

По схемата на FAO (1988 и 1990 г.), територията на община Копривщица попада в Балканско – Средиземноморска почвена подобласт - Средногорска /обхваща земите до 700 м./ и Витошко – Средногорска /обхваща земите над 700 м.н.в./ почвени провинции. Основните почвени типове разпространени тук са кафявите горски почви, канелено-подзолисти и планинско –ливадни почви.

1. Кафявите горски почви са развити при умерено хладен и сравнително влажен планински климат. Почвообразуващите материали са продукти от физичното изветряне на твърде разнообразни силикатни скали. Тези почви имат изключително голямо стопанско значение за лесовъдството. Малък дял от тях имат значение и за развитие на земеделието – подходящи са за отглеждане на картофи, ръж, трайни насаждения Много добре върху тях се развиват пасищата и ливадите. Узвими са обаче, на антропогенно натоварване, което обуславя тяхната бърза деградация;

2. Канелено-подзолистите почви са с червеникаво-кафяв цвят, сравнително малка дълбочина /до 60 – 70 см./ на профила, високо съдържание на глина, пълна наситеност с бази /над 80%/ и карбонати /до 40%/, които са отложени в различна дълбочина на профила. Характеризират се със значително плодородие и са особено подходящи за отглеждане на определени видове трайни насаждения;

3. Планинско ливадните почви са разпространени в районите с най-голяма надморска височина. Те са млади почви, почти винаги са с повишена влажност, но поради слабата им свързаност и голяма филтрация, бързо се дренират. Характеризират се с високо съдържание на органично вещество – от 14 до 30% хумус, реакцията им е кисела, а наситеността с бази – ниска. /Приложение 5/

1.2.6. Растителност и животински свят

По-голямата част от територията на общината е заета от гори от обикновен бук /*Fageta sylvaticae*/, които са приспособени най-вече към по-влажни местообитания. Като отделни петна във буковите гори са разпространени тревни формации, представени от *Agrostideta capillaries*, *Nerdeta strictae*, *Bellardiochloeta violaceae* и др.

Централните части от територията на общината са заети от изкуствено засадени иглолистни гори от бял бор /*Pinus sylvestris L.*/, както и селскостопански площи, изградени на мястото на гори от обикновен бук. Днес значителна част от тях са превърнати в пасища.

Животинският свят е изключително разнообразен и е представен от бозайници - зайци, благороден елен, сърни, вълци, лисици, дива котка, язовец, дива свиня, белки, черен пор, невестулки, катерици и много рядко – чакал, птици – гривяк, гургулица, яребица, пъдпъдък, керкенец, кос, дрозд, кукувица, кълвач, славей, синигери, козодой, чучулига, орел, сокол, бухал, кукумявка, врана, прилеп. Водите на р. Тополница се обитават от пъстърва, мряна, клен, речен кефал и кротуша.

В заключение може да се направи извода, че на територията на общината преобладава естествената растителност. Усилията от една страна трябва да бъдат насочени към нейното запазване и устойчиво използване, а от друга е необходимо проучване и опазване на редките и лечебни растителни видове.

1.3. Динамика и структура на човешките ресурси

1.3.1. Население

Брой и динамика

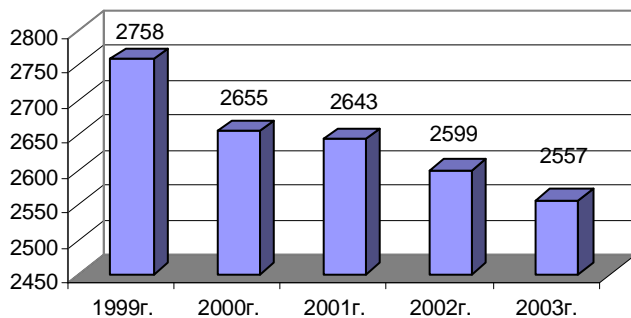
Към края на 2003 г. в община Копривщица живеят 2557 души. Преброяването на населението в страната, през март 2001 г., показва, че общината има 2643 д. население. За

сравнение – към предпоследното преброяване през 1992 г. (4.12.) населението на общината е 3131 д.

Геодемографската ретроспекция показва, че тенденцията на намаляване на броя на населението води началото си още от първата половина на 20-ти век, но с по-ускорени темпове, протича през 80-те и 90-те години. Динамиката на броя на населението се проследява в следните графики.

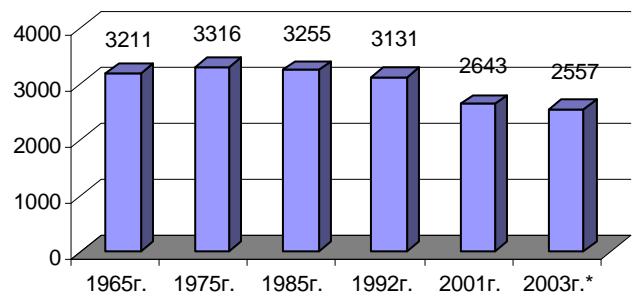
Графика 4

Динамика на броя на населението за периода 1999-2003г.

Графика 5

Динамика на броя на населението за последните пет преброявания

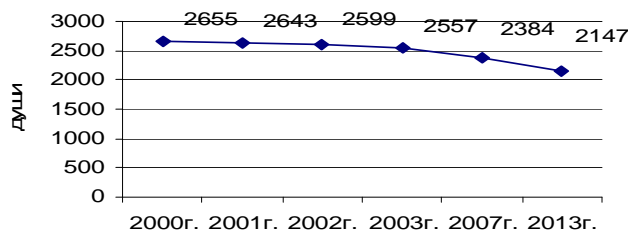

* - Данни от текуща статистика

За периода между последните две преброявания, населението на общината намалява с 15,6% или 488 д. /средногодишно с 1,73%/. Анализът на факторите определящи демографската ситуация, и особено, на компонентите съставляващи действителния

Графика 6

Прогноза за броя на населението на община Копривщица при запазване на настоящия темп на прираст

прираст, води до изводът, че през плановия период до 2013г. намаляването на броят на населението ще продължи. Прогнозираният¹ брой се основава на хипотезата, че ще се запази средногодишният темп на прираст от периода 1992 – 2003 г. При това, към 2007 г. се очаква населението на общината да намалее до 2384 д. и към 2013 г. – на 2147 д. Динамиката на броя на населението, определя демографската макрорамка, в която ще се реализира планът за развитие на община Копривщица до 2013 г.

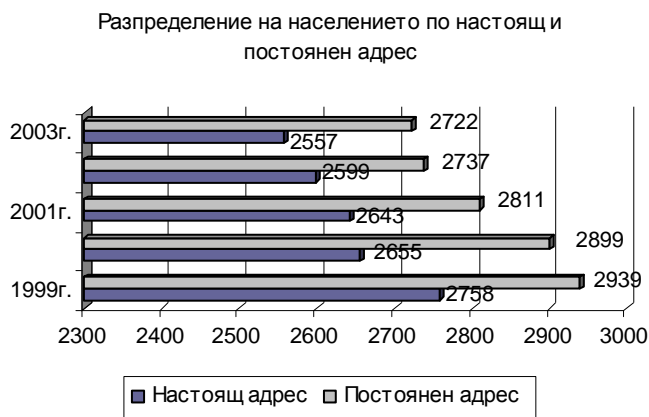
¹ При прогнозата е приложена формула на динамичен модел разновидност на математическата екстраполация.

Разпределение и гъстота

Териториалната организация на населението на община Копривщица е представена от единственото селище - гр. Копривщица. Поради тази причина 100% от населението е градско.

Различията между броя на населението по постоянен и настоящ адрес, от една страна, и предоставените данни за постоянно население от статистиката, от друга, са

Графика 7

значителни. Към 2003 г. възлизат на 165 души или 2,5 % от постоянното население.

Значителен брой население не живее постоянно и не работи на територията на общината, но притежава недвижимо имущество в нейните граници или родствени връзки с постоянно население, и не е

променило своята постоянна адресна регистрация.

Към 2003г. гъстотата на населението е 18,4 д/км², значително под средната за страната (70,3 д/км²). С по-висока гъстота са повечето от общините в областта - Ботевград 66,7 д/км², Самоков 33,5 д/км², Своге 28,1 д/км², Сливница 53,7 д/км², Пирдоп 59,8 д/км², Елин Пелин 54,5 д/км² и др. /Приложение 6/

Тези условия ще определят акцентите на демографската политика, която ще бъде насочена към ограничаване на неблагоприятните процеси и формирането на гр. Копривщица като селищен център запазващ демографската си гъстота и потенциал.

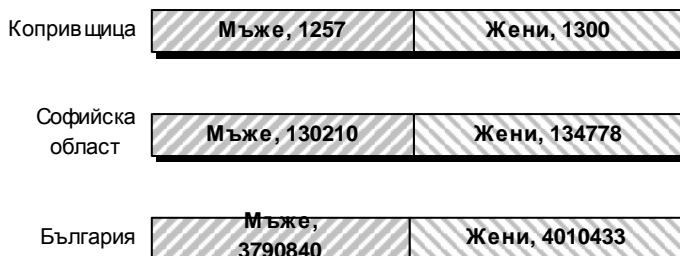
Графика 8

Полово – възрастова структура

Половото съотношение към 2003 г. разкрива превес на жените 1300 жени/ 1257

мъже. Причината е значителният дял на население във високите възрастови групи където броят на жените преобладава, поради по голямата средна продължителност на живота им. Това съответства на

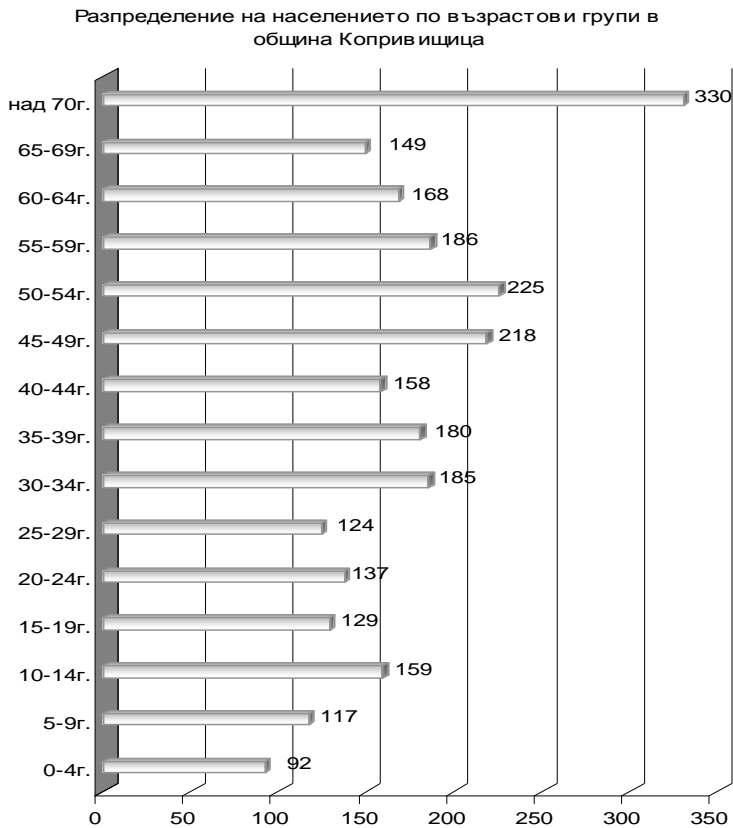
Полово съотношение на населението към 2003г.

Графика 9

общата ситуация в страната и областта.

Графика 9

Регресивната полово – възрастовата структура на населението на община Копривщица е следствие от стесненото възпроизводство и нарастналата продължителност на живота, което на свой ред оказва негативно въздействие върху параметрите на естественото движение. На възраст 60 и повече години са 673 д. или 26,3 % от жителите. По този показател Копривщица се нарежда сред общините със застаряло население.

Тази структура ще оказва влияние върху развитието на услугите. Ще се наложи общината да насочи допълнителни средства за социални дейности и здравеопазване към възрастното население, което ще повиши разходите, за сметка на относителното “свиване” на обслужващите

дейности свързани с младите възрастови групи.

За формирането на работната сила и степента на заетост най-голямо значение има делът на трудоспособното население. Освен естественото движение на възрастите, върху броя му оказват влияние и миграциите. Това е една от причините за допълнителното намаляване на броя на трудоспособните през последните години. Съотношението между подтрудоспособно и надтрудоспособно население е (37:63).

Таблица 13

Население по трудово – възрастови категории

	Под трудоспособни		Трудоспособни		Над трудоспособни	
	брой	%	Брой	%	Брой	%
1985 г.	751	23,0	1884	58,0	616	19,0
2003 г.	396	15,5	1488	58,2	673	26,3

Източник: Общинска администрация, 2004г.

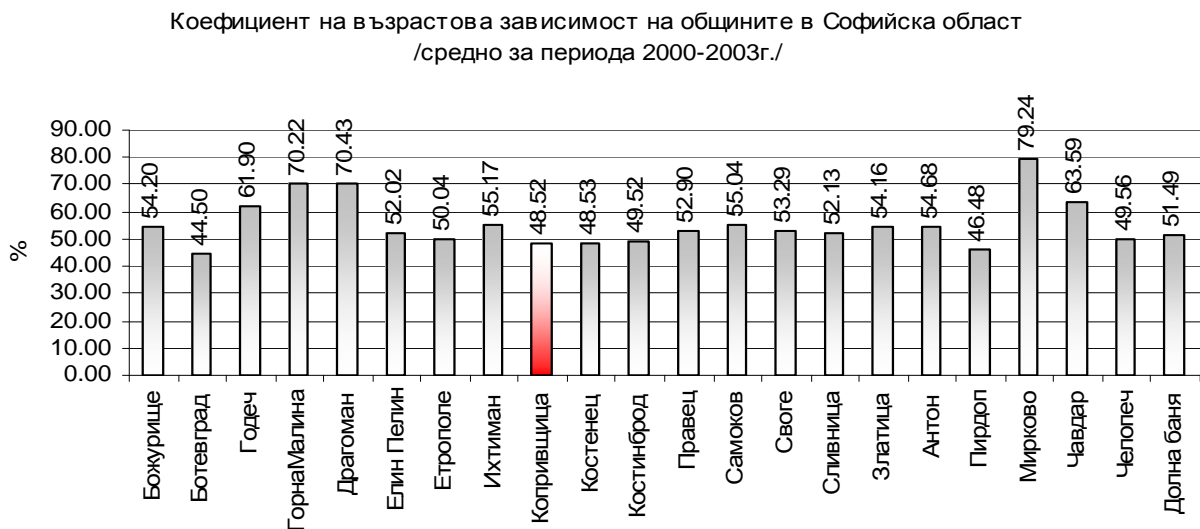
От данните в таблицата се открояват няколко негативни тенденции. На първо място се отличава абсолютното и относителното намаляване на броя на населението в под трудоспособна възраст. За периода между 1985 г. и 2003 г. намаляването е с 355 души или 47,3%. Второ, относителният дял на трудоспособните се запазва но има значително абсолютно намаляване на техният брой. За периода от 18 години намаляват с 396 души или

21,0%. Третата категорията на над трудоспособните се увеличава както абсолютно така и относително, тенденция напълно противоположна на тази в групата на под трудоспособните. За същия период абсолютният брой на над трудоспособните нараства с 57 души или 9,25 %, което е относително малко, но заради намаляването на под трудоспособните и трудоспособните тази категория вече формира 26,3% от общия брой население. Ако се запази сегашния модел на демографско развитие населението на общината ще продължи да намалява и застарява.

Стойностите на показателя средна продължителност на живот (СПЖ)² в област София спада от 71.7 години към 1996г. на 70.4 години в края на 2000г., намаление с 1.3 години. За периода 1996-2000 г. очакваната средна продължителност на живот в община Копривщица намалява с 2.1 години. Стойност над средната за областта но значително по-малка от община Долна баня където СПЖ намалява с 4.3 години. На областно ниво след 2000 г. установената тенденция на намаление се преустановява. От началото на новото хилядолетие очакваната средна продължителност на настоящия живот започва да нараства, достигайки средни равнища от 71.6 години (2002 г.) спрямо 71.7 години през 1996 г.

Демографското натоварване в община Копривщица (коэффициент на възрастова зависимост) е едно от най-ниските в сравнение с другите общини от областта.

Графика 10

Само община Ботевград е в по-благоприятно положение, много близка е стойността на този показател и за община Костенец.

² Източник : Програма на ООН за развитие, Национален доклад за развитие на населението 2001 и 2003 г.

Естествено възпроизводство

Съществува трайна тенденция в общината към намаляване на броя на живородените, респ. на раждаемостта, за периода 1993 – 2003 г.

Графика 11

Раждаемостта е трайно под 6/1000 (5,4 ‰ за 2003 г.), една от най-ниските сред общините от област София. Тя е по-ниска както от средната за страната /8,6 ‰/ така и от областта /7,6 ‰/.

Съчетаването с висока смъртност – 16,4 ‰ за 2003 г., допринасят за неблагоприятното развитие на основните демографски показатели. Резултатът е отрицателен естественият прираст в общината (-11/1000) състояние, което я доближава до районите в дълбока демографска депресия. За периода 1998–2003 г. общината губи около 28,1 души средногодишно в резултат на отрицателният естествен прираст.

Влошената характеристика на възпроизводствените процеси е трайно явление, което ще оказва задържащо въздействие върху социално – икономическото развитие за целия планов период до 2013 г., политиката на общината в тази област ще бъде насочена към постепенното преодоляване на негативните процеси, предотвратяване на заплахата от депопулация и преход към устойчив модел на демографско развитие.

Таблица 14

Основни демографски показатели на община Копривница

Показател/година	1998		1999		2000		2001		2002		2003	
Население	2806		2758		2655		2643		2599		2557	
Брачност	3,6‰		2,9‰		2,6‰		2,3‰		1,2‰		2,3‰	
Раждаемост	8,2‰		9,1‰		6,8‰		6,0‰		6,5‰		5,4‰	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
	4,6‰	3,6‰	4,0‰	5,1‰	2,3‰	4,5‰	3,0‰	3,0‰	4,2‰	2,3‰	2,3‰	3,1‰
Смъртност	13,5‰		16,0‰		15,4‰		14,8‰		12,7‰		16,4‰	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
	6,0‰	7,5‰	10,5‰	5,5‰	8,7‰	6,7‰	10,2‰	4,6‰	5,8‰	6,9‰	9,4‰	7,0‰
Естествен прираст	-5‰		-6,9‰		-8,6‰		-8,8‰		-6,2‰		-11‰	
Бракоразводност	0		0		3		0		2		1	
Детска смъртност на 1000 живородени	0		0		0		0		0		0	

Източник: Дирекция “Бюро по труда” гр. Пирдоп

От данните в таблицата се наблюдава процес на постоянно намаляване на раждаемостта, брачността и броя на населението. С високи темпове се увеличава смъртността и стойностите на отрицателният естествен прираст който към 2003 г. е -11 ‰.

Необходими са мерки за задържане на младото население, респективно за завръщане в общината след завършване на висше или средно образование.

Етническата структура на населението на общината е резултат от културно-историческите условия в които се е развивал гр. Копривщица и неговите околности. Тези фактори са формирали съвременния етнически облик на населението, където като българи се самоопределят 100 % от населението.

Миграционен прираст

Механичното движение и по-конкретно миграционното салдо на общината е вторият компонент формиращ действителния прираст.

Таблица 15

Механично движение на населението

Показател/година	1998		1999		2000		2001		2002		2003	
Заселени	48		29		20		33		51		55	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
	29	19	14	15	8	12	16	17	19	32	24	31
Изселени	87		58		100		74		50		69	
	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж
	27	50	30	28	43	57	40	34	24	26	33	36
Механичен прираст	-39		-29		-80		-41		1		-14	

Източник: Дирекция "Бюро по труда" гр. Пирдоп

Тенденциите в миграциите зависят от множество демографски, социални, икономически, политически и екологични фактори както на национално, така и на местно ниво. Съществена особеност за общината е, че все още не е преодолян модела на отрицателно миграционно салдо обхванал цялата страна от началото на 90-те години. Това състояние се запазва и в началото на настоящото десетилетие, като контрастира с по-умерените си темпове днес в сравнение с периода преди пет години (през 1998 г., напр., МП = -39 д.). За 2003 г. механичният прираст е -14 д. което е допълнителна причина за намаляване на броя на населението.

Необходимо е Копривщица да се развие като община, която привлича население. За това ще спомогнат, мерките за стимулиране на икономическата активност в сферата на туризма, повишаването на качеството на обитаване – жилищни условия, транспорт, търговско обслужване, екологична среда и др.

Данните от последните няколко години дават основание да се предполага, че факторът "условия на живот" увеличава своята сила и значение, което е добра предпоставка за допълнителни инвестиции в благоустрояването на всички компоненти на градската среда, като място за живот, труд и туризъм.

Ежедневните пътувания в града са свързани с местоработата, образованието и туристическото обслужване. В почивните и празнични дни техният брой е по-голям, като формират значителен дял от туристическите посещения.

Икономическа активност на населението. Безработица.

Икономически активни в община Копривщица са 1289 д. (50,4 % от населението към 2004 г.) този брой съставлява 10,7 % от икономически активните лица обхванати от Дирекция “Бюро по труда” гр. Пирдоп. В неговият териториален обхват са общините Пирдоп, Златица, Копривщица, Мирково, Антон, Челопеч и Чавдар. Броят на наетите по трудово или служебно правоотношение в общината през последните няколко години постоянно намалява, само за 2002-2003 г. намаляват с 404 души /Таблица 16/. В резултат на това коефициентът на трудова заетост е сравнително нисък, което е характерно за изоставащите в социално – икономическо отношение общини /0,26/. Нараства делът на наетите в частния сектор.

Таблица 16

Наети по трудово или служебно правоотношение за периода 1999-2003 г.

Година	1999	2000	2001	2002	2003
Област					
Община					
Копривщица	550	563	751	787	383
София област	59512	55868	56541	55743	58465

Източник: Стратегия за развитие на област София, 2005-2013 г.

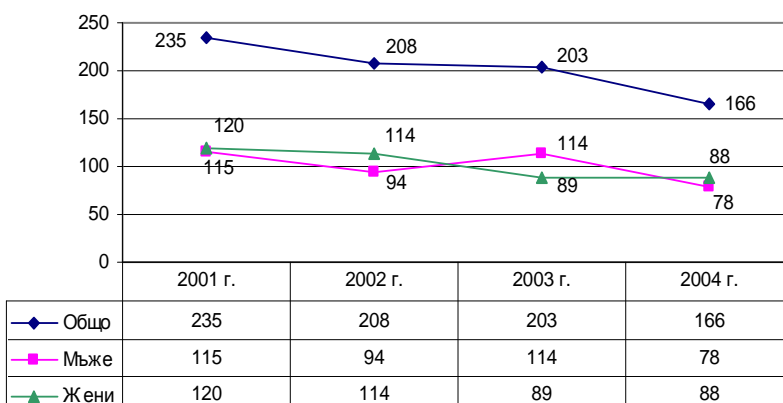
Копривщица е с изразено развитие на аграрния сектор и културно-познавателния туризъм. Относителният дял на наетите в индустрията към 2003 г. е само 16,97 % от общия брой наети лица. В сравнение с началото на века делът на заетите във вторичния сектор е бил четири пъти по-голям 61,10 %. В първичния сектор /земеделските стопанства/ са наети 41,7 %, а в третичния сектор /управление, здравеопазване, образование, услуги и/ 41,33 %.

Безработица

Равнището на безработица в общината по данни на НСИ за 2003 г. е 13,6 % а за 2004

Графика 12

Динамика на броя на безработните в община Копривщица

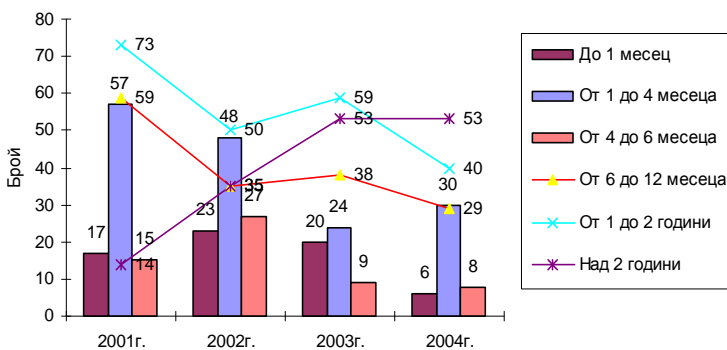
г. 11,2 % /при база броят на трудоспособните/. Същият показател при база икономически активните лица към 2004 г. има стойност от 12,9 %. Към юни 2005 г. и юли 2005 г. равнището на безработица е 9,7 % и 10,1 % по данни на

“Бюро по-труда” гр. Пирдоп. Това намаление в месечните стойности се обяснява със сезонната заетост на трудоспособно население в местния туризъм. Голяма е зависимостта на заетостта от аграрния сектор и някои форми на туристическо обслужване, което се отразява върху степента на стопанска диверсификация, и недостатъчното развитие на третичният сектор. През 2003 г. дълготрайно безработните в областта формират 50,6 % от свободните човешки ресурси. Средната стойност за страната е 53,15 % а в община Копривщица дълготрайно безработните формират 55,17 % от свободните човешки ресурси. Рязкото намаление на броя на наетите по трудово или служебно правоотношение /Таблица 16/ не предизвиква покачване на показателя равнище на безработица отчитано в Бюрото по труда. Причината за това е, че голяма част от безработните не са официално регистрирани и общината има висок процент “скрита” безработица.

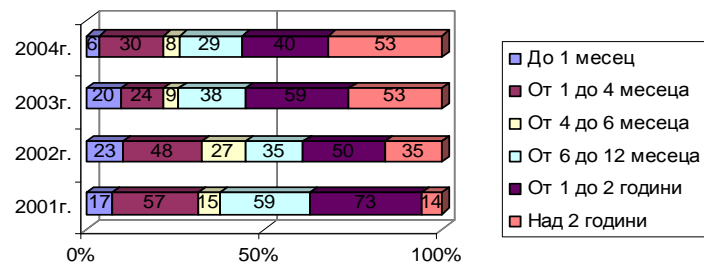
Към края на 2004 г. броят на безработните е 166 д. През юли 2005 г. намаляват на 130 д. От всички безработни жените са 53 %.

Графики 13 и 14

Регистрирани безработни и продължителност на регистрацията по години

Структура на безработните по продължителност на регистрацията за периода 2001-2004г.

Основният контингент регистрирани безработни са във възрастовата група от 30 до 44 г. – 39,7 % от всички. От всички безработни 25 души или 15,1 % са на възраст до 29 г., което е тревожен факт.

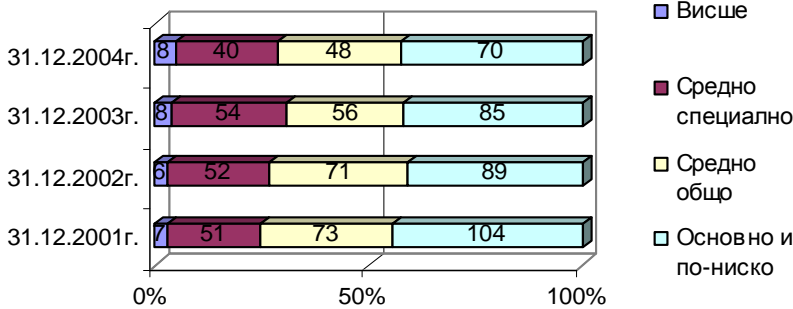
Наблюдава се тенденция към намаляване на продължителността на регистрацията на безработните в Бюрото по труда. Най-слабо е това намаление при безработните с регистрацията над 2 години при които намирането на работа е силно затруднено.

Образователната структура на безработните в общината следва общата тенденция характерна и за страна. Най-нисък е дялът на безработните с висше образование /само 8 за 2004 г./, следвани от тези със средно специално и общо средно образование. От всички безработни 42,2 % са с основно и по-ниско образование. Тази структура потвърждава ролята и значението на образованието и преквалификацията при решаването на този проблем.

През последните години е налице трайна тенденция към намаляване на това

Графика 15

Образователна структура на безработните в община Копrivщица

негативно социално-икономическо явление. Въпреки това е необходимо да се предприемат мерки за подпомагане на постоянната заетост чрез допълнителни инвестиции и подпомагане на частната инициатива сред местното население. За община с

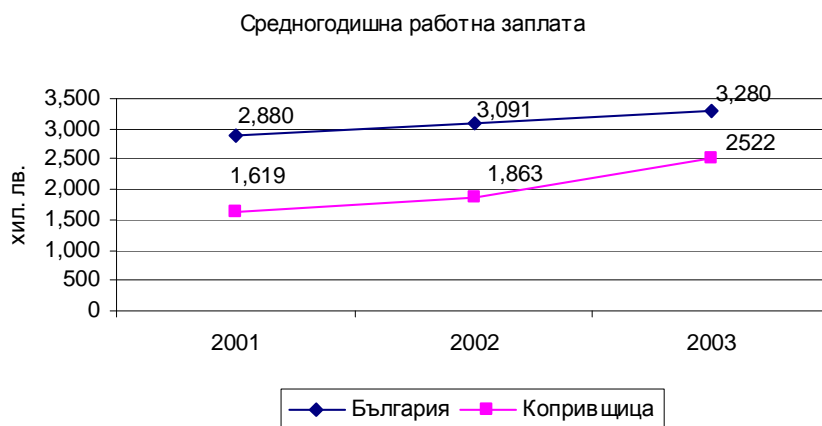
размерите на Копrivщица средногодишно ниво на безработица от 11,2 % е твърде високо. До края на плановия период е необходимо да се постигне намаляване до ниво 5-6 %. Това ще бъде "улеснено" от постоянното увеличаване на над трудоспособното население и все по-малобройните млади възрастови групи които ги заместват на пазара на труда.

Благосъстояние на населението. Жилищни условия. Доходи и разходи

Благосъстоянието на населението на общината се формира главно на база доходите получавани във вид на работна заплата. За някои групи население съществено значение имат пенсиите, социалните помощи, обезщетения и др.

Средната годишна работна заплата в община Копrivщица е с тенденция на номинално нарастване, като за 2003 г. е 2522 лв., т.е. с 76,9 % от средната за страната. Неблагоприятното съотношение се определя от високия дял на наетите в икономическите дейности на селско, ловно, горско и рибно стопанство, където средната годишна заплата за Софийска област към 2003г. е 1901 лв.

Графика 16

Съществува тенденция на бавно намаляване на относителния дял на разходите за храна и енергия при абсолютно, и относително нарастване на средствата отделяни за стоки с по-дълготрайна употреба и за свободно

време.

Транспортните разходи са значителни от гледна точка на връзките с областния център и доставката на стоки и услуги от други селища на страната. Фактор лимитиращ по-ускореното развитие на търговията и туризма.

Жилищен фонд

Общият брой на жилищата в община Копривщица е 1659, от които 1511 тухлени сгради. Жилищна площ на човек от населението възлиза на 29,8 м², над средната за областта 26,8 м², и над средната за страната 19,4 м². Общо жилищната площ възлиза на 76 134 м².

През годините намалява средния брой лица на едно жилище и към 2003 г. той е 1,54 д. на едно жилище. Средната стойност за област София е 1,47 д. а за страната 2,1 д. Причината е в изграждането на нови жилища и намаляването на населението. От всички жилищни сгради само 5 са държавна и общински и 5 на юридически лица.

Жилищната собственост е основен вид собственост на населението. Формирането и нарастването на жилищният фонд зависят, както от демографските, така и от социално – икономическите условия в общината.

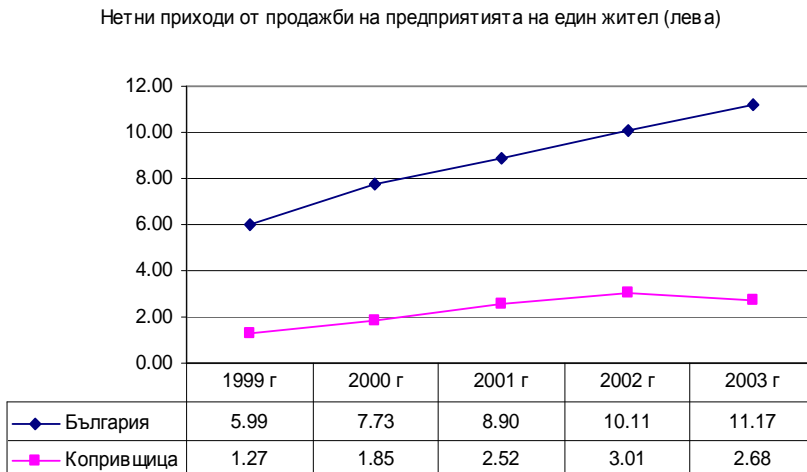
1.4. Икономика – развитие и структура

1.4.1. Обща характеристика на общинската икономика

В община Копривщица се развиват дейности от всички сектори на икономиката, основани на броят и квалификацията на човешките ресурси, натрупаният производствен опит и традиции, природното и културното наследство. Обединени заедно тези фактори формират нейният основен стопански потенциал. Към 2003 г. в общината са наети по трудово или служебно правоотношение 2,2 % от общо наетите в областта и 0,18 % от наетите в Югозападния район за планиране. Общия брой на фирмите регистрирани със седалище гр. Копривщица са 291. За периода от 1999 г. техният брой се е увеличил над 3 пъти. От всички фирми 2 са общинска собственост а останалите частни, сред които преобладават едноличните търговци. По броя на наетите тези фирми попадат към микропредприятията до 9 наети.

Община е сред изоставащите в развитието си общини в Софийска област, като се наблюдава различна адаптивност на отделните икономически сектори към условията на местната и националната бизнес среда.

Графика 17

Община Копривщица реализира незначителна част от нетните приходи от продажби в област София през 2003 г. Тя е на 17 място в областта по този показател. Общините Пирдоп, Мирково и Челопеч заемат първите три места по нетни приходи от продажби в областта, което е

резултат от тяхната промишлена специализация на стопанството. За периода 1999-2002 г. се наблюдава постоянно увеличение на нетните приходи от продажби на предприятията в общината, но стойностите са 4 пъти по ниски от средната стойност за страната и с тенденция към намаляване за 2003 г. Темпът на нарастване е по-нисък от средния за страната. Причините за това съотношение може да се търсят в секторната структура на предприятията и тяхната ниска производителност на труда.

Към 2003 г. делът на наетите лица в индустрията е 16,97 %. През изминалия пет годишен период секторът показва трайна тенденция към абсолютно и относително намаляване на своя принос в брутопродукцията на общината.

Селското стопанство, е със значителен дял в структурата на общинската икономика, като се наблюдава тенденция към увеличаване както на броя на наетите в сектора /2003 г. 41,7 % заети в земеделските стопанства от общия брой наети/, така и на броя на регистрираните като земеделски производители.

Услугите в общината се представени от културно-познавателният туризъм, търговията и ремонта. В този сектор са заети около 40 % от икономически активното население, като той осигурява най-голяма част от приходите на населението и общината. Съществува ясно изразена тенденция към увеличение на броя на заетите лица и създадената брутна добавена стойност в сектора. В този сектор се съдържат най-значителните резерви за растеж и увеличение на стопанския потенциал на общината.

Характерно за общинската икономика е непрекъснатото нарастване на частния сектор, който създава над 95 % от произвежданата брутопродукция в общината. През новия планов период ще се предприемат мерки за подобряване на средата за инвестиране в сектора на туризма, като най-привлекателен от гледна точка на бизнес климата в страната, природното и културното наследство и изразените предпочитания на местното население.

1.4.2. Първичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието

Първичният стопански сектор обхваща секторите Селско, ловно и горско стопанство, Рибно стопанство и Добивна промишленост.

В областта на развитието на селското и горско стопанство и селските райони в национален мащаб, основни програмни документи са Оперативната програма за развитието на земеделието и селските райони и Националният план за развитието на земеделието и селските райони. Работната сила в земеделието включва постоянните и сезонни работници в селското стопанство, наетите по трудов договор и неплатените работници, семейната и не семейната работна ръка пенсионерите и безработните. Последните две категории използвайки земеделието, като допълнителен източник на доходи, представляват голяма част от работната сила в земеделието. По официални данни броя на заетите в земеделските е 41,7 %. Тази структура е изключително неблагоприятна и възпрепятства развитието на модерно земеделие.

Освен броя на заетите за развитието на сектора значение има структурата на стопанисваната земя, която на територията на общината предопределя ограничени възможности за развитие на високо стоково земеделие.

Земята със селскостопанско предназначение се формира от посевните площи, трайните насаждения, постоянно затревените площи и др. През 2003 г. общия селскостопански фонд възлиза на 55 079 дка., а дялът му в общата площ на общината е 39,6 %, при 52,2 % за страната. От тях 23,7 % са ниви, а трайните насаждения заемат 0,06% от селскостопанския фонд. В землището почвите са неплодородни затова в отрасловата структура на земеделието преобладава отглеждането на картофи около 6200 дка и ръж. Средният добив на картофи в Югозападни планов район към 2003 г. е 153,092 т., а средният добив от декар е 1,5 т. Тези данни не включват произведеното количество в натуралните стопанства. При средно засяване на 6200 дка с картофи в общината, при добра година може да се очаква общ среден добив от около 9 300 т. или около 6 % от производството на картофи в Югозападния планов район. Това количество определя специализиращо място на общината в производството на картофи в Югозападния планов район. Заплаха за развитието на земеделието в общината е значителния дял на необработваните ниви, които към 2002 възлизат на над 50 % от общата им площ. Включването им към площите на картофите може значително да подобри показателите на общината.

От стопанисваната земя дялът на ливадите и пасищата надхвърля 68 %, което както в миналото и настоящето, така и в бъдеще ще предопределя водещото развитие на животновъдството от системата на селското стопанство. Най-голям е дялът на овцете, следван от едрия рогат добитък, свине и кози. Постигането на оптимално съчетание между

обем и ефективност на производството, е в основата на промените в отрасъла. Намалването на броя на продуктивните животни, по вид и направление на ползване протича с различна интензивност. Формира се нова производствена структура в отрасъла, където екологичната сигурност и качество на храните при производството ще имат водещо значение. Племенните стада от преди началото на реформата в аграрния сектор не съществуват. Преобладава разпокъсаното отглеждане на животни в натуралните частни стопанства. През последните години постепенно се зараждат по-едри и организирани ферми, където се отглеждат предимно овце и крави. Този процес е обхванал малка част от скотовъдните ферми и политиката на общината е насочена към неговото задълбочаване с цел уедряване на животновъдните ферми и увеличаване на стоковостта и пазарните показатели. Установен е интерес към отглеждане на птици, зайци и пчелни семейства което е положителен индикатор за развитието на подсектора. Отглеждането на тези видове животни е възможно да се осъществи от малко на брой работна сила с висока рентабилност на производството, поради възможността за почти пълното автоматизиране на процеса на отглеждане. Изграждането на такива ферми ще има висок икономически ефект. Формирането на т.нар. “семеен тип” ферми ще окаже социален ефект. Подпомагането на тази форма на организация в животновъдството ще повиши заетостта сред населението в трудоспособна възраст на територията на общината.

Таблица 17

Структура на стопанисваната земя в община Копривица

№ по ред	Категории земи	Мярка	2002г.	% СС фонд
	Стопанисвана земя (I+II)	дка	50854	92,3
I.	Обработваема земя (1+2+3) в т.ч.	дка	25294	45,9
1.	Ниви	дка	13043	23,7
	Разсадници/опитни полета	дка	188	0,34
2.	Трайни насаждения	дка	32	0,06
3.	Ливади	дка	12031	21,8
II.	Пасища	дка	25199	45,8
	Високо планински пасища	дка	361	0,7

Източник: Общинска администрация, 2004 г.

Таблица 18

Баланс на земите по категория

Категория земя	Площ дка.	Площ %	Брой имоти	Средна площ на 1 имот
VI - шеста категория	1 100,97	0,79	294	3,74
VII – седма категория	22 520,48	16,20	2 224	10,13
VIII – осма категория	17 526,69	12,61	1 143	15,33
IX – девета категория	10 974,93	7,9	517	21,29
X – десета категория	0,72	0,00	1	0,72
Без категория	86 858,34	62,50	1 062	27,24
Общо	138 982,12	100,00	5 105	27,24

Източник: Общинска администрация, 2004 г.

Държавни са над 60 % от земите, а стопанисваната от общината надхвърля 20 %. Частната форма на собственост не преобладава в структурата на стопанисваната земя, както е в повечето общини на страната. Към 2002 г. делът на частната форма на собственост е малко над 16 % от всички земи в общината. Това дава възможност за по-активно боравене с общински земи като инструмент за стимулиране на икономическата активност, при провеждането на регионалната политика за насърчаване на някои икономически дейности. Продажби, замени и право на строеж в полза на частни фирми проявили инвестиционен интерес за стопанска дейност върху тях, ще се извършва след поемането на сериозни ангажименти от тяхна страна. /Приложение 18/

Таблица 19

Баланс на територията на община Копривщица към 2002г.

Видове територия	Обща площ дка	%	
		От площта на общината	От площта на групата
Обща площ на общината	139 234	100,00	100,00
Селскостопански фонд	55 079	39,57	100,00
Ниви	13 043	9,38	23,68
Трайни насаждения	32	0,02	0,06
Естествени ливади	12 031	8,65	21,85
Разсадници/Опитни полета	188	0,13	0,34
Мери/Пасища	25 199	18,10	45,75
Високопланински пасища	361	0,27	0,65
Горски полезащитни пояси	3 084	2,21	5,6
Полски пътища	910	0,65	1,65
Непригодни земи	231	0,16	1,42
Горски фонд в т.ч.	81 243	58,3	100
Иглолистни гори	29 641	21,16	36,2
Широколистни гори	45 448	32,64	55,9
Нискостеблени издънки	1 161	0,83	1,4
Гори за реконструкция	610	0,44	0,8
Поляни	4 229	3,04	5,2
Ливади	24	0,02	0,03
Ниви /в т.ч. дивечовъдни/	45	0,03	0,05
Горски разсадници	85	0,06	0,1
Урбанизирани територии в т.ч.	1 566	1,12	100,00
Населено място	1 368	1,0	87,35
Промислени и складови зони	33	0,02	2,1
Курортни комплекси	15	0,01	0,96
Застроени територии извън населеното място	51	0,04	3,3
Гробища и извънселищни паркове	99	0,07	6,3
Водни площи в т.ч.	766	0,55	100,00
Реки	285	0,2	37,21
Язовири, водоеми, канали	7	0,01	0,9
Блата, мочурища, дерета	474	0,34	62,0

Транспортна инфраструктура	414	0,3	100,00
Депо за твърди битови отпадъци	33	0,02	100,00

Източници: Общинска администрация; МЗГ, Поземлена комисия гр. Копривщица 2002г.

Таблица 20

Баланс на територията на община Копривщица към 31.12.2000 г.

О Б Щ О	Територия по вид в дка.							
	Земеделска			Горска	Населени места и други урбанизирани територии	Водни течения и водни площи	За добив на полезни изкопаеми	За транспорт и инфраструктура
	Общо	в т.ч: обработваема площ	от нея: поливна площ					
139165	52978	25518	0	84027	1409	252	103	396

Източник: НСИ, 2004 г.

Значителните горски масиви в размер на 58,3 % от територията на общината са ресурс за развитие на ловния туризъм и дърводобива. На територията на общината няма територии на които да се добиват полезни изкопаеми, което обуславя високо качество на компонентите на ландшафта и запазването и занапред на природния и климатичния комфорт. Силно влияние върху тези дейности ще оказва средният размер на имотите, както на земеделски земи, така и на пасищата и горите. Средният размер на имотите в общината е висок 27,24 дка. Това е предпоставка за по-бързо протичане на процеса на комасация и повишаване на производителността на труда в дейностите на сектора. Според направените балансови разчети, по форма на собственост територията е разпределена по следния начин:

Таблица 21

Баланс на територията по форма на собственост

Вид собственост на земята	Площ в дка.	%	Брой имоти	Средна площ на 1 имот/дка.
Държавна общо в т.ч.	84 538,96	60,82	325	260,12
Държавна публична	3,96	0,002	2	2
Държавна частна	84 535	60,82	323	26
Общинска в т.ч.	2 390	1,72	539	2,4
Общинска публична	0,23	0,00	1	0,2
Общинска частна	2 389,83	1,72	538	4,4
Смесена	1 367,76	0,98	1	1 367,76
Стопанисвана от общината	28 089,77	20,21	1 167	24,1
Физически лица	22 387,67	16,11	3 051	7,3
Религиозни организации	17,98	0,01	4	3,7
Юридически лица	192,64	0,14	18	11
Общо	138 982,12	100,00	5 105	27,2

Източник: Общинска администрация, 2004 г.

Частната форма на собственост не преобладава в структурата на стопанисваната земя, както е в повечето общини на страната. Към 2002 г. нейният дял е малко над 16 % от всички земи в общината. Делът на държавната и общинска земя са доминиращи. Държавни

са над 60 % от земите, а стопанисваната от общината надхвърля 20 %. Това дава възможност за по-активно боравене с общински земи като инструмент за стимулиране на икономическата активност, при провеждането на регионалната политика за насърчаване на някои икономически дейности. Продажби, замени и право на строеж в полза на частни фирми проявили инвестиционен интерес за стопанска дейност върху тях, ще се извършва след поемането на сериозни ангажименти от тяхна страна.

Пазар на земеделска земя

Все още не е установен единен пазар на земеделска земя в страната. Търсенето и предлагането постепенно се увеличават, породени както от възможността за извличане на печалба при отглеждането на някои култури, така и от общото повишаване на цените на имотите в национален мащаб. Недостатъчното търсене и предлагане се дължи както на ниските резултати в сектора, така и на малкия маржин при сделките.

Задържащ ефект върху развитието на пазара на земя оказва силната разпокъсаност и големият брой собственици (наследници) на земеделска земя. Уедряването на земята (комасация) ще стимулира пазара на земеделска земя, същевременно създаването на пазарна среда, търгуваща със земя ще подпомогне процеса на комасация. В тази насока могат да бъдат създадени публично-частни партньорства, чрез които да се ускори този процес.

Изводи:

Преструктурирането на аграрното производство ще се регулира от пазара. При пазарни условия ще се постигне постепенно изравняване на възможностите за по-пълно използване на продуктивния потенциал и вложения капитал в производствената структура и ще нараства конкурентноспособността на крайните продукти.

Рационалното използване на агроекологичните ресурси, като един от най-важните фактори за регионално преструктуриране на земеделието, налага ново териториално разпределение и структура на земеделските култури. В неговата основа трябва да бъде заложено обосновано агроекологично райониране на земеделските земи.

Развитието на селското стопанство за периода до 2013 г. ще се насочи към повишаване на ефективността при отглеждането на традиционните култури за района /картофи и ръж/. Съществуват благоприятни предпоставки за стоково отглеждане на билки, гъби, създаване на масиви от малини, къпини и др. трайни насаждения които могат да плододат рентабилно в полупланинския климат на общината.

Мерките на общината в тази област ще се насочат към:

- Подпомагане на земеделските производители за подмяна на машинния парк чрез средства от структурните фондове на ЕС;
- Стимулиране на сдружения за изграждане на инфраструктура за развитие на интензивно земеделие;
- Създаване на публично-частни партньорства с цел повишаване на информираността на заетото в сектора население и популяризиране на предприетите мерки от общинската администрация;
- Разнообразяване на формите за кредитиране на земеделските производители и стимулиране изграждането на малки и ефективни земеделски стопанства за интензивно земеделие, произвеждащи нетрадиционни култури.

SWOT анализ – първичен стопански сектор

<i>Силни страни</i>	<i>Слаби страни</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Значителна площ на обработваеми земи; • Благоприятни агроекологични условия; • Развито производство на картофи и ръж; • Изградени земеделски структури, процесът на връщането на земя е приключил; • Традиции в овцевъдството и говедовъдството; • Традиции в производството и преработката на аграрни продукти. 	<ul style="list-style-type: none"> • Неизползван потенциал за развитие на аграрното стопанство, главно поради липса на предприемчивост и недостиг на финансови ресурси; • Ограничена транспортна достъпност до всички местности на общината; • Недостатъчно изградена и амортизирана инфраструктура в общината; • Липса на стабилни “семеен тип” тип ферми с пазарна ориентация; • Разпокъсаност на земеделските земи.
<i>Възможности</i>	<i>Заплахи</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Агроекологичен потенциал за отглеждане на малини, гъби, билки и др. • Създаване на дивечовъдни стопанства и развитието на ловен туризъм; • Използване на ресурси от предприемаческо-динителните и структурните фондове на ЕС. 	<ul style="list-style-type: none"> • Влошена демографска структура на населението в общината; • Недостиг на квалифицирани специалисти за подготовката на проекти за използване на финансови ресурси по програма САПАРД; • Постигането на изискванията на Европейските стандарти при отглеждането на селскостопанските животни; • Конкурентен вътрешен пазар на аграрни продукти в Югозападния и Южния централен планови райони; • Ниска стоковост на произвежданата продукция.

1.4.3. Вторичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието

Вторичния стопански сектор обединява секторите на преработващата промишленост, сектора на производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода, и сектора на строителството. Всички заедно формират категорията на индустрията. През последните години дейностите в тази сфера на територията на общината са с намаляващ дял, както абсолютно така и относително. По показателя брой заети в индустрията се наблюдава тенденция към бързо намаляване.

Намаляването на броя на наетите в индустрията е особено силно за периода 2002-2003 г. Въпреки това равнището на безработица не се покачва а намалява. Причините за това са в бързата преориентация на освободената работна

сила към сектора на туризма, търговията и селското стопанство, които на територията на общината съдържат най-голям потенциал за икономически растеж и развитие.

До 2002 г. по този показател общината е била на ниво значително над средното за страната. Към 2003 г. в общината се формира структура на заетостта при която индустрията има подчинено, допълващо значение, което се потвърждава и от изоставането от средната стойност по този показател спрямо област София 39,7 %. Процесът на бърза деиндустриализация на икономиката в общината в сравнение с темповете на този процес в областта и страната крие в себе си някои предимства и заплахи. На първо място се намалява вероятността промишлеността да причини нарушаване на природната среда. Второ, развитието на дейностите свързани с туризма, търговията и селското стопанство трябва да се превърнат в основен двигател и източник на доход в общината. Мерките които ще се предприемат задължително трябва да увеличат потока от туристи, да разнообразят туристическия профил на общината и да повишат категорията на предлаганите услуги. В противен случай съществува опасност икономическия растеж в сектора да не повлия на целият стопански потенциал, което ще доведе до социално напрежение, продължаващо разделение на “успели” и “неуспели”, и ще задълбочи най-голямата заплаха – емигриране на младо население и допълнително застаряване на общината.

Промишлената структура се формира от предприятия за дървопреработване, преработка и производство на храни /млекопреработване/, шивашка промишленост и строителство.

Преработката на мляко може да постигне значително развитие. развитието в тази посока има възможност в определен етап да формира клъстер на този вид дейност, и да подпомогне изграждането на животновъдни ферми където да се добива мляко с високо качество от екологично чист регион. Създаването на производствени връзки и

осъществяването на агро-промишлено-търговската верига в общината, ще подпомогне както секторите на селското стопанство и промишлеността, но и обслужването на туристическия поток чрез реализирането на пресни продукти местно производство.

Изводи:

- В структурата на сектора преобладават малките и микропредприятията по брой наети;
- Липсва формиран клъстер на територията на общината използващ обща инфраструктура или развиващ се в условията на продуктова и технологична допълняемост;
- Производителите трябва бързо да въведат системи за управление на качеството, съгласно подсектора в който функционират;

SWOT анализ – вторичен стопански сектор

<i>Силни страни</i>	<i>Слаби страни</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Традиции в производство на някои храни; • Приключила приватизация в сектора; • Местна суровинна база за развитие на някои производства на хранителната промишленост; • Екологично чист район. 	<ul style="list-style-type: none"> • Силно намален потенциал на преработващата промишленост; • Процес на деиндустриализация на общинската икономика; • Загуба на производства развивани в продължение на десетилетия.
<i>Възможности</i>	<i>Заплахи</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Производство на конкурентноспособна продукция в отрасли които са в растеж в национален мащаб – строителни материали, мебели и дограма от масив и др.; • Ориентиране на промишлената структура изцяло към пазари извън границите на общината; • Използване на факторите – евтин труд и природни ресурси, за привличане на инвеститори. 	<ul style="list-style-type: none"> • Зависимост на местните производители от ниските цени на аграрните продукти; • Зависимост на млекопреработвателните предприятия от суровина произведена в натурални стопанства; • Силна конкуренция на пазара на храни у нас и в ЕС.

1.4.4. Третичен стопански сектор – структура и тенденции на развитието

1.4.4.1. Образование

Образователното ниво на населението на община Копривщица е високо. Това е фактор благоприятстващ развитието на всички сфери на социално-икономическия и културния живот. Към 2001 г. 53 % от населението са с по-ниско от средно образование или 1400 д. Ако от този брой се извади броят на населението до 19 г. възраст то населението с под средно образование е около 900 д. или 35,2 % предимно възрастно население.

В общината функционират едно средно общообразователно училище и една целодневна детска градина. Община Копривщица не разполага с детска ясла. За учебната

2003/2004 г. общият брой учениците е 341, а педагогическият персонал 33 д. Към 2005 г. в детска градина “Евлампия Векилова” са обхванати 80 деца, организирани в 4 групи. Персоналът нает в градината е 17 души от които 10 д. педагогически.

Таблица 22

Структура на паралелките за периода 2000-2004 г. в СОУ “Любен Каравелов”

Учебни години	Профили	Класове брой паралелки	Брой ученици
2000-2001 г. брой ученици	Непрофилирани	1-4 клас – 6 паралелки	106
		5-8 клас 6 паралелки	143
	Профилирани: “Организатор на малко предприятие”	9-11 клас 4 паралелки	63
		9 клас 1 паралелка – без профил	16
		10 клас 1 паралелка	16
	“Икономика и мениджмънт”	11 клас 1 паралелка	13
		Общо 357	
	Ползвачи общежитие		18
2001-2002 г. брой ученици	Непрофилирани	1-4 клас – 7 паралелки	120
		5-8 клас 7 паралелки	141
	Профилирани: “Организатор на малко предприятие”	9-11 клас 3 Паралелки	66
			Общо 327
	Ползвачи общежитие		10
2002-2003 г. брой ученици	Непрофилирани	1-4 клас – 6 паралелки	101
		5-8 клас 7 паралелки	139
	Профилирани: “Организатор на малко предприятие”	9-12 клас 4 паралелки	89
			Общо 329
	Ползвачи общежитие		20
2003-2004 г. брой ученици	Непрофилирани	1-4 клас – 7 паралелки	111
		5-8 клас 7 паралелки	137
	Профилирани: “Организатор на малко предприятие”	5-8 клас 7 паралелки	71
			Общо 319
	Ползвачи общежитие		27

Източник: Общинска администрация, 2005 г.

За периода 2000-2004 г. броят на паралелките остава почти постоянен, като се наблюдава намаление на броя на учениците с 11 %. Тази тенденция е резултат от влошените демографски показатели на общината и в бъдеще ще се задълбочава.

1.4.4.2. Здравеопазване

Развитието на системата на здравеопазване и социални грижи е сред най-важните фактори формиращи качеството на живота в общината. Реформата на здравната система съществено промени организацията на медицинската помощ в населените места и по региони. Медицинската помощ в общината е организирана в кабинети тъй като в общината няма болнични заведения /многопрофилна, специализирана или диспансер/ и лечебни

заведения за извънболнична помощ /диагностично-консултативни центрове, медицински центрове, стоматологични центрове и др./.

Осигуреността с лекари и стоматолози на населението в общината е ниско. В общината работят трима лекари, като всички са общо практикуващи. Стоматолозите са двама. Регистрирано е само едно лице с полувисше медицинско образование. Поради тези причини на един лекар в общината се падат 853 пациенти, а на един стоматолог 1278,5 пациенти. Това е ниско ниво на осигуреност с медицински персонал сред общините в страната. В Софийска област средно на един лекар се падат 285,4 пациенти (35 лекари/10000 души), а на един стоматолог 1829 пациенти (5,5 стоматолози/10000 души). Политиката на общината ще бъде насочена към повишаване на осигуреността с медицински персонал в общината и провеждането на профилактични прегледи, сред населението. Влияние ще оказва и значителният дял население в над трудоспособна възраст /673 души, 26,3 %/. Особено внимание заслужава привличането на педиатър към общината който да подобри здравните услуги за децата, както и специалисти по семейно планиране и полово здраве на жените във фертилна възраст с цел да се стимулира раждаемостта. В общината функционира една аптека.

На територията на общината има организиран социален патронаж с капацитет 40 души. Към 31.12.2003 г. от услугите на патронажа се възползват 37 души.

1.4.4.3. Развитие на туризма

В системата на националното стопанство туризмът е приоритетен отрасъл. Възможностите за неговото развитие в общината са свързани с ресурсите на природния комплекс - климатичния комфорт, съхранената природна среда, биоразнообразието и защитените територии; богатото културно-историческо наследство, изградените бази за настаняване и хранене, и инфраструктурата. На територията на Софийска област се намират 13 музея, 6 от които в Копrivщица. Силно влияние оказва съществуващия и новоизграждан жилищен фонд в гр. Копrivщица, където много къщи се преустрояват в семейни хотели и механи.

Потенциалът за развитие на туризма в общината не е усвоен напълно. Съществуват допълнителни възможности за традиционния културно-познавателен туризъм, за по-пълното усвояване на предимствата на географското положение и рекреационно-климатичния комфорт, за развитие на селски, екологичен, конгресен и зимен туризъм.

През последните години са разкрити много нови бази и значително е повишен капацитетът за настаняване и изхранване на туристите. Данните показват, че обектите са в

по-ниските нива на туристическото обслужване и категоризацията. По тези показатели в момента Копривщица разполага със следния капацитет:

Таблица 23

Структура на туристическата база за настаняване и заведения за хранене

№	ВИД НА ОБЕКТА	БРОЙ	КАПАЦИТЕТ	КАТЕГОРИЯ (звезди)		
				★	★ ★	★ ★ ★
<u>1</u>	Места за настаняване	<u>57</u>	<u>691</u>	9	47	1
<u>2</u>	Средства за подслон	<u>2</u>		<u>1</u>	1	-
<u>3</u>	Заведения за хранене и развлечения	<u>28</u>	<u>800</u>	9	19	-

Източник: Общинска администрация, 2005 г.

По-пълното усвояване на туристическия потенциал в стопанския оборот зависи до голяма степен от приемането на стратегия за развитие на отрасъла. Реализацията на тази цел може да се извърши чрез следните етапи на процеса на регионално планиране.

Първо, да се разкрият и оценят конкурентните предимства на туризма в община Копривщица. Копривщица разполага с уникално културно-историческо наследство и природен комплекс.

Второ, да се постави началото на формирането на общински клъстер на туристически дейности и услуги чрез комбинирането на културно-познавателен, селски и екологичен, конгресен, а на по-късен етап и ски туризъм. Комбинираното предлагане на туристически продукти ще повиши туристопотока в общината и ще позволи на фирмите и стопанските субекти предлагащи туристически и съпътстващи услуги да преодолеет установения модел на крайноседмичен туризъм през неактивния сезон.

Трето, в момента липсва атрактивно предлагане на туристически пакет от продукти. Разнообразяването на атракциите ще увеличи средния престой на 1 турист в общината и ще позволи по-доброто разпределение на заетостта на легловата база, оттук и нарастване на доходите на заетите и допълнителните приходи за общината.

Четвърто, необходимо е много по-активно рекламиране на Копривщица като туристическа дестинация на националния и международния пазар. В момента се рекламират само отделни туристически обекти. Необходимо е рекламиране на Копривщица като цяло, изграждане на нейния имидж и налагане на туристическа марка с нейното име. За целта е необходимо създаване на интернет сайт на общината, създаване на модерни печатни, аудио-визуални, електронни и цифрови рекламни носители и активно участие в български и международни туристически борси.

Пето, постигането на целта може да се осъществи само на основата на широки контакти между общинската администрация и бизнеса с посредничеството на неправителствения сектор. Тези публично-частни партньорства имат за цел да дефинират ясно отговорностите пред всяка една страна в този взаимноизгоден публичен процес.

Настоящият модел на туристическо предлагане в общината се основава на културно-историческото наследство завещано от славното минало на града. То формира първоначалното туристическо предлагане свързано с интереса към миналото не само на града, но и на големите българи-патриоти родени, живели и творили тук.

Вторият елемент при формирането на туристическото предлагане се осъществява от фирмите предлагащи настаняване и обществено хранене. Към тази категория се отнасят и организирани от общината обществен транспорт, сигурност, информационни центрове и др. Всички тези обекти обслужват потока от туристи и формират основният механизъм за генериране на икономически растеж и собствени приходи в общината. Към настоящият момент в общината са регистрирани 49 фирми и категоризирани 59 места за настаняване и 28 заведения за хранене. Обектите са разпределени като “Хотели”, “Семейни хотели”, “Къщи за гости”, “Самостоятелни стаи”, “Ресторанти” и “Механи”. Преобладават “Самостоятелните стаи” и “Къщите за гости”.

Третият елемент изграждащ туристическото предлагане в община Копривщица е в процес на формиране. Той ще бъде основа за най-големите проекти в общината през плановия период. Най-главната му цел е изграждането на материалнотехническата база и инфраструктура за комплексно туристическо обслужване. Дългосрочната цел е общински туристически клъстер съставен от три основни компонента - градско ядро с културно-познавателен и рекреационен туризъм, второ ядро от обекти за хранене, нощуване и други услуги и трето ядро – изграждане на екотурстическа инфраструктура в района около града, създаване на ландшафтен парк “Богдан – Буная”, включване на Копривщица като прилежаща част към Национален парк “Централен балкан” и лицензиране на туристически обекти с марката за природосъобразен туризъм PanParks. В тази връзка е възможно и разработването на общи проект с общините Стрелча, Панагюрище, Хисаря, Карлово и Тетевен, с които може да се формират туристически оси на културно-познавателен, екологичен и балнеоложки туризъм.

Импулс за развитието на града в бъдеще ще окаже закупуването на имоти от български и чуждестранни граждани. Тези къщи се използват в почивните дни, като собствениците посещават селището главно за почивка. Този процес рязко ще повиши цените на имотите, което ще изиграе ролята на защитен механизъм от пресищане на пазара

от нови хотели и механи, но от друга силно ще стимулира продажбата на имоти на чужденци и наследници неживеещи постоянно в общината.

Туристикогеографското положение на община Копривщица може да се оцени като благоприятно, основанията за това са:

- Общината има благоприятно транспортно-географско положение, което се подсилва от преминаващия в близост до нейна територия подбалкански шосеен път;
- Близостта до големи градове София, Пловдив и Пазарджик където съществува туристическото търсене;
- Съществуват условия за създаване на цялостен местен туристически продукт от функционално допълващи се туристически обекти, услуги и територия.

Портфолио на туристическия продукт в Копривщица

1.4.4.3.1. Разработване на туристически продукт на град Копривщица

Оценката на туристическия продукт е свързана с природните и антропогенните обекти и явления в общината. Липсва задълбочен анализ и достоверна статистическа информация за туристопотока в места за настаняване и заведения за хранене. Очевидно този компонент на туристическия продукт следва да бъде обект на мониторинг, за да се обвърже с дългосрочната стратегия за развитие на туризма, тъй като той е пряко свързан с размера на реализираните приходи в общинския бюджет. От друга страна капацитетът на настанителната база е в преки функционални връзки с капацитета на туристическите атракции /усвоени и включени в туризма ресурси/.

Потенциалния туристическият продукт на град Копривщица може да бъде разработен на принципа на портфолиото. Този принцип на стратегически анализ и планиране е основа за комбиниране и разнообразяване на туристическото предлагане ориентирано към туристическото потребление и рекреационната дейност.

Ядрото на портфолиото е културното наследство с антропогенен характер, включващо 388 архитектурни, исторически, художествени и етнографски паметници дали основание за обявяване на града през 1971 година за архитектурен резерват. Понастоящем в основата на града-музей е възрожденската архитектура на копривщенската къща, съхранена като пространствено образование – улични ансамбли с редица атрактивни чешми, порти, сводести мостове. Този възрожденски характер с допълва от православната архитектура, представена от църквите «Св. Богородица» и «Св. Николай».

Развитие на туристическия потенциал:

1. Иновации в начина на представяне на съществуващото културно наследство в посока към създаване на туристически продукт с по-широк набор от услуги,

осигуряващи задоволяване на по-широки и по-специфични туристически потребности, в зависимост от търсенето /общообразователни, общокултурни, развлекателни, специализирани, професионални и други/;

2. Разнообразяване на съществуващия туристически продукт чрез използване на нови технологии за интерактивност и експониране на културното наследство чрез сценографски техники и други, с цел постигане на по-голяма атрактивност. Създаване на нови музеи, музейни сбирки и художествено оформени пространства.
3. Интегриране на различните компоненти на градския туристически продукт, които понастоящем се представят необвързано и в голяма степен „демоде” – пасивно разглеждане на редица обекти, в най-добрия случай съпроводено със стандартизирана екскурзоводска беседа. Въвеждане на нов начин на интерпретация на културното наследство и постигане на по-голяма съпричастност и задоволяване на потребностите от незабравими преживявания на гостите на града.
4. Създаване на нови музеи и художествени сбирки (църковно-исторически, лапидариум, изложба на икони, художествено оформени градински пространства, занаятчийски работилници, музей на овчарството на открито, на народните носии и др.
5. Развитие на нови, алтернативни за града видове туризъм (селски, екологичен, конгресен и зимен), като се използва природното богатство, местните традиции и бит, както и съществуващата база, включително и тази, която се изгражда в момента, за провеждане на семинари, конференции и фирмени обучения.
6. Създаване на туристически календар (на събитията) и обвързването му с културния календар на града.
7. Създаване на художествени сувенири, които да се изработват в града и да носят марката «Копривщица».
8. Предлагане на комплексен атрактивен туристически продукт, формиран на базата на развитието на различни видове туризъм, масирана комуникационна кампания за изграждане имиджа на града и налагането на туристическа марка «Копривщица» на вътрешния и международния пазар.

1.4.4.3.2. Основни компоненти на портфолиото на туристическия продукт Копривщица и връзката между тях:

A. Културно наследство с антропогенен характер

1. **Възрожденски обекти** – копривщенски къщи - музеи, архитектурните паметници – първото класно училище, църквата „Успение Богородично” и храмът „Св. Николай”:

- въвеждане на сценографски техники за представяне на копривщенския бит в къщите – музеи, например ревюта на носии едновременно с демонстрация на характерни битови дейности – тъчене, плетене, бродерия; художествено осветление и други;
- дегустация на местни кулинарни специалитети, например сервиране на бяло сладко, сладко от горски плодове, турско кафе и т.н.;
- придобиване на практически умения на туристите чрез запознаване с традиционното занаятчийско производство, например тъчене, плетене, бродеране, рисуване на керамика и др. Демонстрация на занаятите, чиито произведения се съхраняват в църквите - дърворезба, иконопис и стенопис. Демонстрирането може да се обвърже с пространството на храмовете;

Посочените услуги и свързаните с тях съоръжения е добре да бъдат част от описания по долу в т.2 компонент на продукта.

2. Местни традиционни занаяти и местен бит – възраждане (чрез обучителни курсове), производство на занаятчийска продукция и експониране с активно въвличане на туриста в традиционни за града занаяти. По-голямо значение биха имали за местните жители занаяти чиито продукти притежават полезност и атрактивност, за да се постигне устойчивост в предлагането. Фокусът на занаятчийството трябва да бъде върху специфични, дори уникални технологии на производство, например копривщенската кенета, плъсти и други. Осигуряване на пазар за занаятчийската продукция.

На тази основа може да се разшири дейността на “улица на занаятите” и да се създаде „музей на открито”, с цел обвързване на занаятчийството със запазените възрожденски градски пространства. По този начин ще се постигне единство на предлагането между къщите-музеи и занаятчийското туристическо предлагане. Създаването на това съчетание ще се подпомогне и от изграждането на център за обучение и специализирани паралелки в училище “Любен Каравелов”.

3. Читалище и читалищна дейност – като единствен феномен в Европа читалищата в България включително и в Копривщица са естествен център за представяне на голяма част от културното наследство на дадено място.

Систематизирано и периодично представяне на местния фолклор и бит от читалищни самодейци е важна част от основния туристически продукт в Копривщица. Колективите от самодейци, съоръжеността на сградата и разработването на календар на събитията /празници, фестивали, събори и други/ може да осигури приток на посетители и туристи целогодишно и де се пръвърне във важен фактор за устойчивостта на туристическото предлагане. Календарът на събитията ще се обвърже със занаятчийския

компонент на продукта и с възрожденските обекти като сцени и като естествена среда за провеждането им. Поддържането на фолклорни танцови и хорони, театрални и други състави съхранява културното наследство, възпитава младите в любов към българския фолклор, и създава част от условията за развитието на културния туризъм в града.

Посочените основни компоненти на туристическия продукт трудно биха могли да бъдат развити без съществуването на сдружения, включващи представители от споменатите сфери на дейност – на предприемачите производители, на културните институции, граждански сдружения и на местната власт. Очертаването на кръг от проблеми и ключови дейности, които изискват външно финансиране, за да се задействат посочените производства не може да стане извън доброволните сдружения. Общото Копривщенско настоятелство, Народно читалище “Хаджи Ненчо Палавеев” и Съвета по туризъм притежават сериозен потенциал за стартиране на редица проекти в тази насока.

Б. Природен туристически продукт

1. Планински рекреативен туризъм (здравно възстановителен и здравно профилактичен) - това е най-масовата и популярна рекреационна дейност от първостепенно значение за вътрешния пазар и с допълваща второстепенна функция за международния туристопоток.

В горска среда в близост до града е целесъобразно създаването на зона за краткотраен и дълготраен отдих. Изграждането на туристическа инфраструктура за спортна и развлекателна дейност, може да позволи съчетаването на продукта на градския туризъм с краткотраен и дълготраен отдих за български граждани и с краткотраен отдих на чуждестранни туристи, които в по-голямата си част понастоящем престояват по-малко от 24 часа и попадат в категорията едnodневни посетители, а не туристи. Наред със задържането на чуждестранни туристи с нощувка в Копривщица този продукт ще позволи да се смекчи сезонността в туристическото предлагане, да доведе до по-равномерно заетост на базата за настаняване и изхранване, и да повиши доходите на местното население и общината.

След 1987 г. в световен мащаб настъпват промени и се налага нови тип туризъм. До този момент доминиращ е масовият туризъм. Той обаче не носи преки ползи за местното население и подобряване на качеството на живот, т.к. финансово са облагодетелствани големите хотели, туроператори и туристически агенции. Освен това масовият туризъм оказва негативно антропогенно въздействие върху околната среда и води до нарушаване на баланса в природата и застрашаване на цели биологични видове. За да се преодолеят тези

негативи започва да се развива устойчив туризъм, част от които са екологичния и селския туризъм.

2. Екотуризъм. Екотуризмът представлява алтернативна форма на туризъм, насочена към опознаване на природата и съхраняване на биоразнообразието и е един от най-динамично развиващите се отрасли на световната туристическата индустрия. Екотуризмът представлява качествено нов вид туризъм, насочен към устойчиво развитие, съхраняване на биоразнообразието, повишаване благополучието на местните хора, опазване на околната среда, опознаване и съхраняване на природата, традиционния бит и култура.

Копrivщица разполага с благоприятни условия за развитие на екологичен, природосъобразен туризъм. На територията на общината е разположен поддържан резерват «Богдан», защитената местност «Барикадите» и природните забележителности «Смиловене» и «Донкина гора».

С възстановяване на хижа «Богдан», подобряване на състоянието и поддържането на мрежа от туристически пътеки с архитектурни елементи за нуждите на отдиха и туризма, и формирането на ландшафтен парк «Богдан – Буная» ще се създадат условия за развитие на екотуризъм и устойчиво използване на природната среда, като се намили вредното антропогенно влияние. Съществуват също възможности за създаване на скаутски лагер, хайдушки стан и зелени училища в буферната зона на поддържан резерват «Богдан» и други територии в землището на общината.

Също така съществува възможност за използване възможностите, които предоставя язовир «Душанци» и формирането на туристическа зона за отдих в района около него.

Установяването на връзки с български специализирани туроператорски фирми в областта на екотуризма, и комплексното предлагане продукти в съчетание с културен и селски туризъм, може реално да превърне общината в търсена туристическа дестинация, предлагаща комбиниран продукт на традиционен и алтернативен туризъм.

2.1. Екообразователен продукт, свързан биоразнообразието и богатата природна среда.

Богатството на диворастящите плодове и лечебни растения в горските масиви на Средна гора може да се разработи като самостоятелен екообразователен продукт. Специализираната инфраструктура под формата на посетителски център, екопътеки, детски еко-център е целесъобразно да се обвърже с настанителната база в града, зоната за краткотраен и новоизградената туристическа инфраструктура в района на резерват «Богдан».

2.2. Брането и обработката /приготвяне на сладка, чайове и други/ на диворастващи горски плодове, гъби и лечебни билки може да се използва и за допълване на туристическия продукт, свързан с местния бит.

3. Селски и агро- туризъм. Туризмът на село представлява частично до пълно потапяне в автентична селска среда и докосване до слабо променени от антропогенното въздействие пасторални «картини». За разлика от екотуризма където се поставя акцент върху развитието на природните ресурси и ландшафти, в основата на селския туризъм е «селската къща и стопански двор», където гостите установяват непринудени контакти с домакините, дегустират традиционни гозби. При желание могат да се включат в земеделка и животновъдна работа. Агротуризмът представлява разновидност на селския туризъм. Често развитието на селския туризъм се комбинира с природата и историческото наследство. Затова селския туризъм има за цел да използва пълноценно и благоприятно местните ресурси, като развива следните области: култура (история, традиции, фолклор); природа; местна общност (начин на живот, поминък, гостоприемство, местна кухня и колорит); и икономическата устойчивост на региона.

Със съществуващата туристическа база, съхранена автентична архитектура, бит, традиционна кухня и гостоприемство, Копривщица разполага с благоприятни условия и потенциал за развитие на селски и агротуризъм.

4. Конгресен туризъм. Днес конгресният туризъм е с най-големи нетни приходи в световен мащаб. Съществува тенденция за провеждане на конферентни прояви в туристически декорации, извън големите конгресни центрове. Географското разположение на Копривщица и статута ѝ на архитектурен и исторически резерват благоприятстват развитието на този вид туризъм. Необходимо е изграждане на конферентни зали и оборудването им според съвременните технологични изисквания, както и рекламиране на продукта в специализираните за това рекламни средства. Развитието на този вид туризъм ще повиши стандарта на туристическото търсене, а оттам и на съществуващото туристическо предлагане и разнообразяване на туристическите услуги в града.

5. Зимни спортове. Копривщица притежава неизползвани ресурси в развитието на зимни спортове. Северните склонове на върховете в близост до града са подходящи за ски спортове поради сравнително дълго задържане на снежната покривка от м. декември до м.април. и поради преобладаване на слънчеви дни. Развитието на зимни спортове за задоволяване на местни и регионални потребности ще разшири туристическия сезон, ще

повиши използваемостта на базата за подслон и настаняване, ще намали дела на временно заета работна ръка и ще повиши доходите на местното население и общината от туристическа дейност.

SWOT анализ – третичен стопански сектор

<i>Силни страни</i>	<i>Слаби страни</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Изградена система на средното образование с профили ориентирани към малкия и средния бизнес; • Културно-историческо наследство от национално значение; • Развити структури на културно-познавателния и традиционния туризъм; • Голям брой фирми работещи в сферата на туризма в общината; • На всеки пет години се организира от Министерството на културата и община Копривщица “Национален събор на българското народно творчество”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Липса на детска ясла за най-малките деца; • Недостатъчна осигуреност с медицински персонал и достъп до специализирана медицинска помощ и спешна медицинска помощ; • Ограничен брой и ниско качество на предлаганите услуги при обслужване на туристите; • Преобладават обектите категоризирани с две звезди; • Недостатъчно развита транспортна и туристическа инфраструктура.
<i>Възможности</i>	<i>Заплахи</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Възможности за формиране на цялостен туристически продукт включително ски спорт; • Възможности за използване на ресурси от Европейските фондове; • Възможности за повишаване на заетостта чрез нови семейни фирми в сектора; • Включването на общината в проекти за развитие като национален архитектурно-исторически резерват; • Осъществява се проект по PHARE които е насочен към изграждането на екопътеки, информационен център в града и детска площадка; • Възстановяване на курортния комплекс на територията на града. 	<ul style="list-style-type: none"> • Деградация на природното и културно-историческото наследство поради липса на финансови средства; • Задълбочаване на демографската криза поради недооценяване на нейните последствия и миграция на значителен контингент от млади хора; • Отлагане на развитието на допълнителните елементи на туристическото предлагане за неограничен период от време; • Пресищане на градската среда с нискокатегорийни къщи за настаняване и механи предлагачи стандартни услуги и обслужване.

1.4.4.4. Градоустройствено развитие и управление на територията

Действащият устройствен план на града е от далечната 1987 година. Необходимо той да се преведе в съответствие с изискванията на ЗУТ.

Ето от най-важните задачи пред общинското ръководство е актуализирането на устройствения план да стане приоритетна задача при реализирането на програмата за развитие на община Копривщица в периода 2006 – 2013 г. При изготвянето на новия устройствен план трябва да се отдели специално внимание на:

- създаването на нови устройствени зони за обитаване, отдих, спорт и атракции;
- съхраняване характера на възрожденската архитектура при постигане на съвременни показатели за изграждане на среда за обитаване;

- акцентирание върху изграждането на обекти за спорт и атракции в контекста на развитието на туризма като основен приоритет в програмата за развитие;
- опазване на паметниците на културата и експониране на културното наследство чрез сценографски и интерактивни техники, с цел постигане на по-голяма атрактивност;
- запазване, развитие и управление на зелените площи, като зони за спорт и отдих в града;
- оформяне на централната част на града и пазара в традиционен възрожденски стил;
- създаване на крайграска зона за отдих.

Актуализиране на устройствения план има важно значение за включването на Копривщица в списъка ЮНЕСКО с обекти на световното културно наследство.

Развитието на Копривщица при съвременните условия изисква изготвянето на нов цифров кадастър, въвеждане на географски информационни системи /ГИС/ за управление на територията и реализирането на програма за стопанисване и управление на общинското имущество.

1.4.4.5. Техническа инфраструктура

Водоснабдителни мрежи

Водоснабдяването в общината се извършва от "В и К София област" ЕООД, която е 100% държавна собственост. От 1998 г. дружеството е преобразувано в търговско. След приемането на Закона за общинската собственост /ЗОС/ през 1998 г. В и К инфраструктурата става собственост на общините. Инфраструктурата е актувана за публична общинска собственост. До този момент общината не е влязла във владение на В и К инфраструктурата и тя се стопанисва от държавното дружество "В и К София област" ЕООД

Водоснабдяването на гр. Копривщица се осъществява от два броя речни водохващания и няколко каптажа.

Двата каптажа /общ дебит – 8 l/s/ на р. Въртопска са изградени през 1968 г. на кота 1320.66 в Стара планина /16 км. СИ от града/. Водата от тях по гравитачен път достига до напорния водоем / $V=500 \text{ m}^3$ / в СИ част на града /кота 1079.00/.

Речното водохващане на р. Ширинейка, изградено през 1995 г. се намира на около 3 км. ЮЗ от града /кота 1086.0/. Водата по гравитачен път достига до напорен водоем / $V=500 \text{ m}^3$ /. Проектното водно количество е 20 l/s, но поради технически причини в момента то не се изпълнява.

Останалите водоизточници са каптажи с по-малки дебита. Техните параметри са представени в Таблица.

В процес на изготвяне е проект за водоснабдяване на града от местността Въртопа на стойност 600 000 лв. при който общината е бенефициент.

Таблица 24

Параметри на водоизточниците на гр. Копривщица

Водоизточник	Дебит, l/s	Местоположение
Каптаж -Поп и попадия	0.5	1 км, 3 от гр. Копривщица
Каптаж –Св. Илия	0.5	2.5 км, 3 от гр. Копривщица
Вх. На р. Чардашко дере	2.0	2.0 км, СЗ от гр. Копривщица

Източник: Общинска администрация, 2004 г.

Водопреносната мрежа /в т.ч. външни водопроводи – 18 028 м./ е изградена от етернитови тръби, които са морално и физически остарели и това е причината за честите аварии и големите загуби във водопреносната мрежа /60 %/.

За периода 1999 – 2003 г. е налице тенденция на намаление както на общото количество полезно-използвана вода, така и водата използвана от населението.

Таблица 25

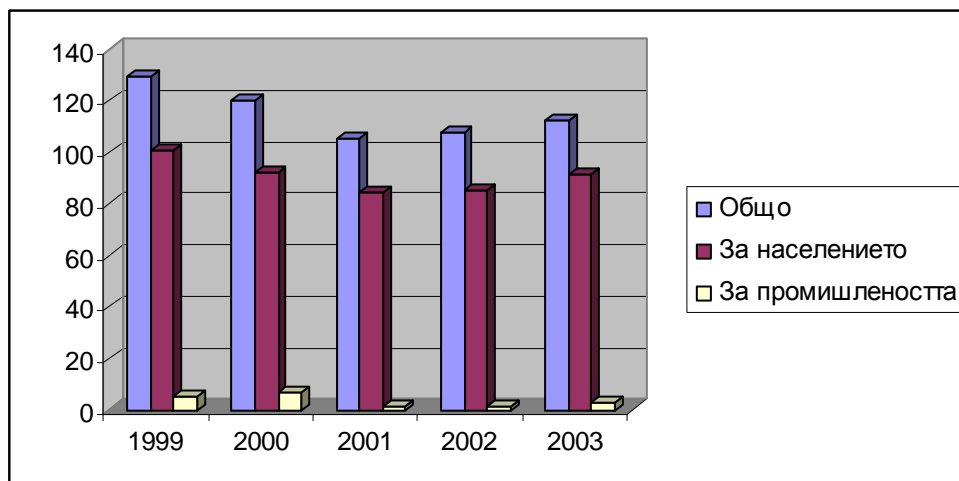
Водопотребление и видове консуматори в община Копривщица

	Население Брой	Подадена вода, х.м ³	Полезно- използвана вода, х.м ³			Водопотребление, л/ж/дн		
			Общо	За населението	За промишлеността	Общо	За населението	За промишлеността
1999			129	101	5		100	
2000			120	92	7		96	
2001			105	84	1		86	-
2002			108	85	1		90	
2003			112	91	3		97	

Източник: НСИ, 2004 г.

Графика 17

Динамика на използваната вода по вид водоснабдяване, хил. куб.м

Общото водопотребление в общината за последните три години се характеризира с малки колебания. Относително постоянно е водопотреблението на населението/ между 90 и 100 л/ж/дн/, промишлеността и селското стопанство. (Табл.

Качеството на питейните води е оценено съгласно изискванията на Наредба № 9 за качеството на питейната вода, предназначена за питейно-битови цели и въз основа на Протокои № 3131 и 2132 от 25.08.2005 г. издадени от Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве. В общината се провежда постоянен мониторинг на качеството на питейните води. То е оценено по микробиологични показатели и по минимум показатели за анализ при постоянния мониторинг. /Наредба № 9, Приложение 2, Таблица А/. По контролираните параметри питейната вода в централните водоизточници отговаря на Наредба №9/2001 г.

Таблица 26

Минимум показатели за анализ при постоянния мониторинг

Показател	Водоизточник 1		Водоизточник 2 /след наводнение/		Забележка
	Стойност Наредба № 9	Резултат от изпитването	Стойност Наредба № 9	Резултат от изпитването	
Активна реакция	$\geq 6.5 \leq 9.5$	6.5	$\geq 6.5 \leq 9.5$	6.5	
Алуминий					Забележка 1 и 3 отнаредбата
Амониев йон	0.50	Не се док.	0.50	Не се док.	
Вкус					
Електропроводимост					
Желязо	200	-	200	-	
Манган	50	-	50	-	
Мирис	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	
Мътност	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	
Нитрати	50	2.0	50	2.0	
Нитрити	0.50	Не се док.	0.50	Не се док.	
Остатъчен свободен хлор	0.3 -0.4	0.3	0.3 -0.4	0.3	
Цвят	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	Приемлив за потребителя	
Ешерихия коли	0/100	0/100	0/100		0/100
Клостридиум перфрингенс					
Колиформи	0/100	0/100	0/100		0/100
Микробно Число при 22°С и 37°С	<100	<100	<100		<100
Псевдомонас аеруиноза					

Източник: МОСВ, 2005 г.

На този етап липсва информация от периодичния контрол за качеството на питейната вода. При предоставяне на такава от общинската администрация ще може да се оцени и радиологичното състояние на питейните водите.

В резултат на описаното състояние на водоснабдителните мрежи в общината могат да се направят следните изводи:

1. Водопроводната мрежа на общината е физически и морално остаряла. Това е основната причина за значителния брой аварии, значителните разходи за поддръжка на мрежата и големите загуби на вода. Необходима е цялостна реконструкция на магистралните водопроводи и вътрешната водопроводна мрежа. Очакваният ефект от реконструкцията ще бъде намаляване на аварияте, загубите на вода и нарастване на водообезпечеността на населените места в общината. Част от освободените средства биха могли да се насочат към разкриване на нови водоизточници.

2. Използваните за водоснабдяване местни водоизточници са с променлив дебит и влошено качество.

Мрежи и системи за отпадни води

В общината 100 % от населението е свързано с централна канализация но няма изградена пречиствателна станция за отпадни води. Съществува необходимост от основен ремонт на съществуващата мрежа. Предстои разширяване на канализационната мрежа във връзка с изготвяне и застрояване на нови квартали на града.

Отпадните води директно се заустват в р. Тополница с временно разрешение. Предвижда се изграждане на ПС за отпадни води /Вж. Финансова индикативна таблица/.

Транспортни мрежи

Транспортната мрежа в община Копривщица обхваща малка част от първокласният път София – Бургас. Втори по значение е второкласният път с направление север-юг с дължина 12 км свързващ подбалканския път и гр. Копривщица. На юг от Копривщица е второкласният път за Стрелча с обща дължина 26 км. Изграден е и третокласен път за комплекс Барикадите и хижа Бунтовна до с. Кръстевич община Стрелча с обща дължина от 32 км. Към транспортната мрежа се причисляват и градските улици и булеварди. Тази конфигурация на пътищата следва релефа формиран от течението на р. Тополница и е с изразено направление север-юг. Това са единствените връзки на общината с останалата част на страната, което налага поддържането на система на организация за действия при обилни снеговалежи, снегонавявания и срутвания на земни маси върху пътната настилка. Прекъсванията на връзките може да окаже негативно влияние върху развитието на туризма и фатално при необходимост от спешна медицинска помощ.

На територията на общината има сериозна мрежа от горски и полски пътища. Те играят важна роля за дърводобива и развитието на земеделието. След промените са реконструирани сравнително малко пътища. Това налага да се отдели специално внимание за ремонт и поддръжка на горските и полските пътища.

Депона за твърди битови отпадъци

На територията на общината е изградено сметище което в баланса на територията заема площ от 33 дка. Неговият капацитет е почти изчерпан. Затова е необходимо да се подготви “Общинска програма за опазване на околната среда” и да се предвидят мерки за ликвидиране на нерегламентирани сметища на твърди битови отпадъци. Това ще се извърши по програмата за прилагане на Директива 1999/31/ЕС за депонирането на отпадъците, която предвижда почистването на всички съществуващи незаконни сметища за битови отпадъци на територията на цялата страна да приключи до края на 2009 г.

В изпълнение на Националната програма за управление на дейностите по отпадъците се предвижда регионалното депо в община Златица да обслужва общините Чавдар, Мирково, Пирдоп, Челопеч, Антон и Копривщица.

Телекомуникационна инфраструктура

Телекомуникационната инфраструктура на територията на общината е морално остаряла и се превръща в сериозна пречка за развитие на бизнес и модерно обучение. Необходимо е да се предприемат спешни мерки за въвеждане на цифрова телефонна централа, подмяна на кабелите, разширяване на мрежата и подобряване на обслужването. Въвеждането на цифрова телефонна система ще създаде условия и за конкуренцията при предлагането на достъп до глобалната информационна система и подобряване на качеството на предлаганите услуги.

Бизнес информационни услуги

За популяризирането и съхранението на културното наследство, и развитие на туризма са изградени Информационен център при съвет по туризъм и Информационен център при читалище “Н.Х.Палавеев”. За подобряване на информационното обслужване на граждани и фирми общината ще приеме решение за създаване на интернет сайт на общинската администрация. Ще се стимулира и създаването на нови и обновяването на съществуващи рекламни сайтове за община Копривщица собственост на търговски и неправителствени организации.

1.5. Състояние и опазване на околната среда

1.5.1. Анализ на състоянието на околната среда по компоненти

1.5.1.1. Качество на атмосферния въздух

На територията на общината не са изградени пунктове, като част от НАСЕМ за контрол на качеството на атмосферния въздух. Съгласно изискванията на наредба № 7 към закона за чистотата на атмосферния въздух /ЗЧАВ/, ДВ бр.45/03.05.1999 г., община Копривщица /чл.30, ал.1, т.4/ се отнася към районите в които нивата на замърсителите /азотен двуокис, серен двуокис и ФПЧ/ не превишават долните оценъчни прагове. /Приложения 15, 16, 17/

Идентификация на факторите на въздействие

Източниците на вредни вещества в атмосферата могат да се разделят на две групи:

- 1.Източници на въздействие разположени върху територията на община Копривщица;
- 2.Източници на въздействие разположени върху територията на районите за управление на КАВ – Средногорие /обхваща общините Златица и Пирдоп/ и Панагюрище /община Панагюрище/.

Потенциални източници на емисии на територията на общината са:

- емисии от транспорта;
- емисии от битови горивни процеси;
- емисии от фирмени промишлени инсталации.

На този етап действащите промишлени горивни инсталации са малко на брой и съответно количеството на емитираните замърсяващи вещества в атмосферата е незначително. Всички домакинства използват дърва за битово отопление, но емисиите на вредни вещества в резултат на битовите горивни процеси са незначителни.

Потенциални източници на въздействие върху качеството на атмосферния въздух са разположени на територията на съседните общини – Златица, Пирдоп и Панагюрище, които са обединени в Райони за УКАВ Средногорие и Панагюрище. Те са са едни от 35^{те} райони в които са регистрирани превишения на съответните норми на вредни вещества и където е задължително да се разработят програми за ОУКАВ. Емисиите от горивните и производствените процеси на вредни вещества са представени в Таблица 26.

Таблица 27

Емисии на вредни вещества от горивни и производствени процеси по район за ОУКАВ - Средногорие и Панагюрище (t/y) през 2003 г.

Район за ОУКАВ	Серни оксиди	Азотни оксиди	Амоняк	Кадмий	Олово
Средногорие	16093.39	287.21	0	5.18	25.87
Панагюрище	275.67	31.69	0	0.0049	0.0064

Източник: МОСВ, 2005г.

В резултат на анализа на ситуацията по отношение на състоянието на атмосферния въздух могат да се направят следните **изводи**:

1. Качеството на атмосферния въздух отговаря на стандартите и създава благоприятни условия за отдих и почивка, и развитие на природосъобразен туризъм;
2. Очакваното нарастване на транспортния трафик в общината свързан с развитието на туризма няма да застраши качеството на атмосферния въздух;
3. При определени метеорологични условия е възможен атмосферен пренос на замърсители от емитери разположени на територията на РОКАВ Средногорие и Панагюрище; /Приложение 21/
4. Необходимо е изграждане на информационна база за състоянието на околната среда в общината и в частност на атмосферния въздух.

1.5.1.2. Води

□ Повърхностни води

На територията на общината, съгласно заповед РД - 192/11.05.1998 г. на Министъра на околната среда и водите е определен един пункта за контрол качеството на повърхностните води, като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) - Пункт 325 /р. Тополница под гр. Копривщица/. Той се явява един от пунктовете, които са фонове за страната и в които пробонабирането се осъществява сезонно-четири пъти годишно. /Приложение 7/

Оценката на състоянието на повърхностните води се извършва въз основа на Наредба №7/1986 г., която нормира замърсяването с различни вещества. Проектната категория на р.Тополница на територията на общината е както следва:

- р. Тополница до гр. Копривщица - I категория;
- р. Тополница след гр. Копривщица – II категория. /Заповед № РД – 272/03.05.2001 г./.

Основните закономерности на месечното разпределение на имисионните показатели за периода 1993 – 2004 г. са представени в Приложение 8. Общите тенденции в колебанията на имисионните показатели са разкрити посредством тренд-анализ и са представени в Приложения 9 и 10.

Пункт 325 – р. Тополница след гр. Копривщица

Средномесечните стойности на имисионните показатели - биогенни елементи /NH₄ – N, NO₂ – N, NO₃ – N, PO₄/, БПК₅, разтворен кислород, наситеност с кислород, разтворени вещества и неразтворени вещества, тежки метали /олово, манган и желязо/ за периода 1993

– 2004 г. отговарят на стандартите за II категория води, както за целия период на изследване, така и за последните три години. /Приложение 9/

Тенденциите в колебанията на имисионните показатели са представени на Приложение 10. Преобладаващи са негативните тенденции – т.н. намаляват съдържанията на показателите N – NO₂, N – NO₄, разтворени и неразтворени вещества. Единствено годишните стойности за 1996 и 1997 г. на показателя нитритен азот не отговарят на стандартите.

С нарастващи концентрации са показателите разтворен кислород и наситеност с кислород, нитратен азот, както и на хлорните и сулфатните йони.

През последните години се наблюдава тенденция на увеличение на съдържанията на желязо. Същевременно значително намаляват концентрациите на олово и манган. Независимо от тенденцията обаче, съдържанията на всички изследвани метали във водите на р. Тополница отговарят на стандартите.

В хидробиологичния мониторинг на страната е включено само горното поречие на р. Стрелченска Луда Яна. /Приложения 11 и 12/

В заключение може да се каже, че на този етап протичащите на територията на общината реки са в добро екологично състояние и усилията на общината трябва да бъдат насочени към запазването му.

□ Подземни води

На територията на общината няма изградени пунктове за наблюдение състоянието на подземните води.

1.5.1.3. *Земни и почви*

Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

Наблюдението и контролът върху замърсяванията на почвите в рамките на НСМОС до 2003 г. се извършваше по източници на замърсяване – промишленост, селско стопанство /напояване и химизация/ и автотранспорт, с периодичност на наблюденията три години. През 2001 г. наблюденията са по отношение замърсяване на почвите от селското стопанство /напояване/, през 2002 г. – от селското стопанство /химизация/ и през 2003 г. – от автотранспорта.

На територията на общината няма изградени постоянни пунктове за наблюдение на замърсяването на почвите с тежки метали, като част от НАСЕМ. Като се има предвид, специализацията на земеделието в общината и факта, че през последните години развитието му не е така интензивно, както и незначителната площ на напояваните площи с водоизточник р. Тополница може да се каже, че липсва замърсяване на почвите в резултат дейността на селското стопанство в общината.

Потенциален източник на замърсяване на почвите с тежки метали обаче, се явява автомобилният трафик. В бъдеще се очаква той да нараства във връзка с развитието на туризма в общината. Ето защо е необходимо изграждане на мониторингова мрежа за контрол на замърсяването на почвите с тежки метали по източник автотранспорт, както и изграждане на сервитутна ивица на пътя.

Вредно вкисляване

За оценка степента на вредно вкисляване на почвата, на територията на община Копривщица няма изграден пункт. В “Доклад за състоянието на околната среда през 2003 г.”, № 502-03-16, внесен в Народното събрание от Министерски съвет на 05.04.2005 г. се казва, че не са регистрирани изменения в киселинността на канелените псевдоподзолисти, кафявите горски и планинско ливадни почви на страната, които са разпространени в землището на общината.

Ерозия на почвата

Почвената ерозия е сложен и динамичен процес, който зависи от комплексното влияние на редица природни и антропогенни фактори. Незначителната антропогенна дейност, реализирана на територията на общината е благоприятна предпоставка за ограничаване на ерозионните процеси. Преобладава слаба степен на почвена ерозия – 46 % от територията на общината.

Графика 18

За ограничаване на ерозионните процеси в бъдеще е необходимо общината да планира комплекс от противоерозионни мероприятия насочени към регулиране на повърхностния отток, предпазване на почвата от измиване, прилагане на рационално земеделие. /Приложения 13 и 14/

1.5.1.1.4. Защитени територии и биоразнообразие

защитени територии

Територията на общината се характеризира с голямо флористично и фаунистично разнообразие. В землището на гр. Копrivщица попадат поддържан резерват “Богдан” защитената местност “Барикадите”, природните забележителности “Смиловене” и “Донкина гора”.

Резерват “Богдан” е създаден през 1972 г., като през 1999 г. получава статут на поддържан резерват. Той е с площ 113,6 ха и надморска височина е 1350 – 1500 м. Резервата се стопанисва от ДЛ “Копrivщица и обхваща 170-180 годишна букова гора. Здравословното състояние на насажденията е добро. Основната скала е гранит, а почвите кафява горско-преходна, песъчливо-глинеща и е средно каменлива. Освен буковите насаждения се срещат смърч, ела, бяла мура и тревиста растителност. След влизането в сила на Закона за защитените територии не е изработен План за управление за резервата. Разрешено е преминаването на туристи само по маркирани пътеки.

Защитената местност “Барикадите” е с площ 117,7 ха и включва в района си букова гора, бял бор, бреза, трепетлика и др. тревиста растителност. Срещат се диви свине, сърни, елени и зайци. Местността е със запазен характерен природен ландшафт, разнообразен релеф и вековна букова гора на възраст 150 години. До защитената местност се намира комплекс “Барикадите”, който в момента е частна собственост и не е пуснат в експлоатация.

“Донкина гора” е обявена за природна забележителност през 1979 г. Намира се на левия бряг на Крива река в местността “Крецул” и включва вековна букова гора, бял бор, смърч, цер, поляни и тлевиста растителност. Надморската височина е 1150 – 1250 м. Основната скала гранито гнайс, а почвата е кафява горска, средно-каменлива. Районна е местообитание на редкия и застрашен за Европа вид царски орел *Aquila heliaca*, представен от една гнездеща двойка.

Защитена местност “Калето – Смиловене” у с площ 1.6 ха. На това място сред издънкова дъбова гора се намират останките на стара крепост “Кале” от тракийско и римско време (III – I в. пр. н. е.).

По планинските поляни в землището на Копrivщица се срещат различни лечебни растения – жълт кантарион, бял равнец, мащерка, лудо биле, овчарска торбичка, магарешки бодил и др. Широко разпространени са и редица други растения като кокиче, кукуряк, жълт и лилав минзухар, теменуга, камбанка, тинтява, маргарита и др.

Особено богат е животинският свят, обитаващ територията на общината. Представени са редица видове бозайници, птици и риби.

Във връзка с опазването на редките и застрашени видове е необходима оценка на състоянието и застрашеност на някои растения. Ето защо усилията на общината трябва да

бъдат насочени към неговото запазване и по-нататъшно проучване, съгласно Закона за разнообразие и Закона за лечебните растения /ЗЛР/, Заповед № РД-112/2003 г. и № РД – 88/2001 на МОСВ. В тях се регламентират опазването на лечебните, редките и защитени растения на територията на България. Също така е необходимо общинското ръководство да работи за изработване на План за управление на поддържан резерват “Богдан” и съхраняване на биоразнообразието му.

Основната заплаха за унищожаване на тази разнообразна флора и фауна са:

- нерегламентираното и хищническото събиране на лечебните растения;
- биологичното браконьерство;
- заплаха за редица ловни видове е и нарастването на популацията на чакала;
- незаконно изсичане на ценни дървесни видове и гола сеч;
- умишлено пожари.

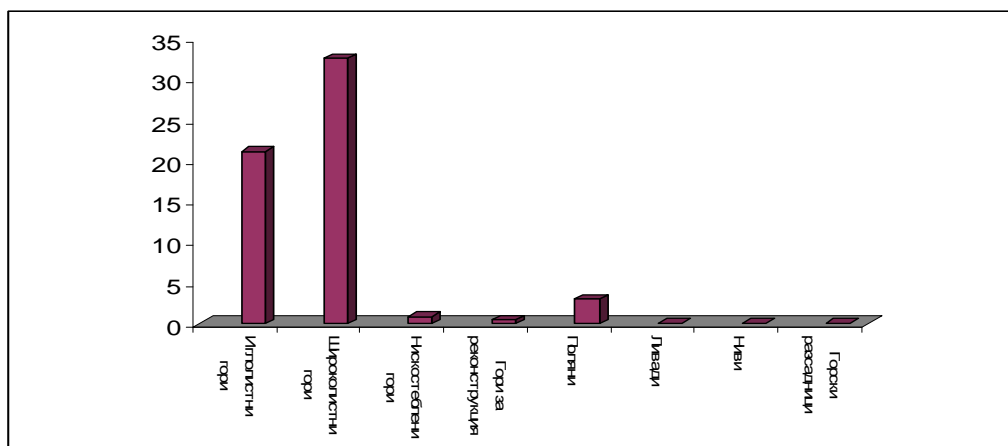
Значителното биоразнообразие на резервата “Богдан” представлява сериозен природен туристически ресурс за развитие на познавателния екологичен туризъм в общината.

□ Гори

Едно от най-големите богатства на Копривщица са горите. Общата площ им площ се оценява на 81 376 дка, което съставлява 58.35 % от територията на общината. Общинска собственост са 45 000 дка широколистни гори, 3 000 дка иглолистни гори и 900 дка земи в горския фонд. Държавна собственост са 2 500 дка широколистни гори (територията на поддържан резерват и районна на военните поделения) и 31 000 дка иглолистни гори от горския фонд.

Графика 19

Разпределение на залесената площ по видове гори

Оценката на въздействието на различните стресови фактори върху здравословното състояние на горите в България се извършва съгласно международна методика “Оценка и мониторинг на въздействието на замърсения въздух върху горските екосистеми”, приета от Международната кооперативна програма за сътрудничество “Гори”, на Икономическата комисия на ООН за Европа.

За оценка на състоянието на горските екосистеми, територията на страната условно е разделена на десет района в които са изградени пробни площадки. Те се явяват част от европейската мрежа за мониторинг, съгласно Международна програма за оценка на ефектите на въздушното замърсяване върху горите /ICP – Forests/.

Територията на общината попада в IV район и има изградена пробна площадка за оценка състоянието на широколистните гори. Степента на увреждане е между 11 – 25 %.

Като негативни фактори на въздействие върху състоянието на горския фонд на общината могат да бъдат определени следните фактори:

- незаконната сеч;
- незаконната паша;
- умишлените пожари;

За тяхното опазване е необходимо изготвянето и прилагането на конкретни мероприятия, ограничаващи незаконната сеч и умишлените пожари. Също така е необходимо да се въведе монитиронгова система за наблюдение и опазване на горите и защитените територии, контролно-пропускателни пунктове и да се увеличат защитените местности.

Към този ресурс можем да причислим и озелените площи които възлизат на 7584 хектара.

1.5.2. Анализ на състоянието на околната среда по фактори на въздействие

1.5.2.1. Отпадъци

В общината липсва информация за генерираното количество отпадъци, тъй като липсва организация за събиране и извозване на ТБО. Тази дейност се извършва от населението на общината, като отпадъците се събират в нерегламентирани сметища.

Основна причина за липсата на организирано сметосъбиране и извозване на отпадъците, както и за нерегулярното обработване на сметищата е липсата на финансов ресурс. Сериозен проблем за общината е липсата на екологична култура на населението. Поради това ТБО се изхвърлят безразборно около площадките, които са заети от сметища, а много често и на други терени.

В резултат на анализа на състоянието и негативните фактори на въздействие могат да се направят следните изводи:

1. Необходимо е разработване на “Общинската програма за управление на отпадъците”, която да гарантира създаването на работеща и финансово обезпечена система за управление на отпадъците;
2. Организиране на мониторинг на нерегламентираните сметища и създаване на база данни за степента на замърсеност на природните компоненти;
3. Разработване на проект за постепенно ликвидиране на нерегламентираните сметища на територията на общината.

1.5.2.2. Природна и техногенна радиоактивност

Радиологичното състояние на околната среда се осъществява от МОСВ чрез ИАОС и лабораториите за радиационни измервания в гр. София, с. Яна и гр. Бухово. Показателите, по които се извършват непрекъснати и периодични контролни наблюдения, са: радиационен гама фон; специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в почви, дънни утайки и отпадъчни продукти; обща бета – активност на води, обемна специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди в аерозолни проби.

Естественият радиационен гама-фон е физична характеристика на околната среда, специфична за всеки пункт, област, регион. Най-близко разположените пунктове за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон са разположени в гр. София и вр. Ботев. Изменението на мощността на дозата, във в тези пунктове варира в границите 110 – 130 nGy/h. /Доклад за състоянието на околната среда през 2003 г, МС/. Тези резултати показват, че радиационният гама-фон е в границите на естествените стойности за съответния пункт и конкретните метеорологични условия.

Атмосферната радиоактивност се изследва на базата на автоматично събрани аерозолни проби (обем над 500 м³ въздух). Пробонабирането се извършва в градовете София /2 пъти месечно/ и Бухово /1 път месечно/ и в с. Яна /1 път месечно/. Не се наблюдават надфоновы повишения на специфичната активност на радионуклиди в атмосферата.

Радиационното състояние на необработваеми почви се оценява посредством извършване на недеструктивен гама-спектрометричен анализ на проби от предварително избрани контролни пунктове. На територията на общината няма изградени такива пунктове. Най-близко разположените до общината пунктове са представени на *Фиг.* Радиологичният контрол през 2003 г. показва, че няма съществени отклонения в

измерената специфична активност на естествените радионуклиди спрямо предишните им стойности.

Съдържанието на техногенния радионуклид $C_s - 137$ в почвата е представено в Приложение 19.

Радиологичният мониторинг на повърхностно течащите води се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в контрол на показателите, съгласно Наредба №7/ 08.1986 г. за показатели и норми за определяне качеството на течащи повърхностни води – обща бета радиоактивност (750 mBq/l), съдържание на общ уран (0.6 mBq/l) и съдържание на радий – 226 (150 mBq/l). Резултатите от радиологичният мониторинг на повърхностните води на р. Тополница при с. Петрич /община Панагюрище/, показват, че измерените радиологични показатели са значимо под ПДК, което налага извода, че р. Тополница е в добро радиационно състояние, както през 2004 г., така и през предходните три години.

1.5.2.3. Шум

Поради липса на нормативна база, до момента няма изградена национална система за мониторинг на шум в околната среда. В съответствие с изискванията на европейското законодателство /Директива 2002/49/ЕС/ е разработен и одобрен от МС Проектозакон, който предстои да бъде приет от НС.

В момента няма данни замърсяване на територията на общината в резултат на шум от автомобилен транспорт и локални източници /заведения за обществено хранене, търговски обекти и др./.

В съответствие с изискванията на Проектозакона за защита от шум в околната среда предстои:

- изготвяне на списък на промишлените обекти, източници на шум разположени в жилищните зони на населените места или в близост до тях;
- изготвяне на списък на промишлени обекти, извършващи собствен мониторинг в съответствие с чл. 146 ал. /1/ от ЗООС;
- разработване, при необходимост на карти за шум в урбанизираните територии;
- разработване и прилагане, при необходимост на планове за действие за подобряване на акустичното състояние на населените места в общината.

SWOT анализ на околната среда

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ		ВЪНШНИ ФАКТОРИ	
Силни страни		Възможности	
<ul style="list-style-type: none"> • Високо качество на природната среда; • Отсъствие на емитери на вредни вещества; • Повишена инициатива на общината за развитие и осъществяване на оптимална екологична политика; • Наличие на агроклиматични ресурси за развитие на биологично земеделие; • Рекреационно-туристически ресурси за формиране на общински туристически клъстер; • Развитие на предприемачеството и създаване на субекти за целенасочена политика за опазване на околната среда. 		<ul style="list-style-type: none"> • Благоприятно природногеографско положение на общината обуславящо доброто състояние на атмосферния въздух; • Разширяване притока на инвестиции на територията на общината; • Развитие на концесиите като инструмент за увеличаване на външните инвестиции; • Инвестициите в местната инфраструктура осигуряват пряк достъп до Европейските инфраструктурни мрежи и изследователски центрове; • Развитие на капацитет на общинската администрация при подготовката на проекти, стимулиращи регионалното развитие; • Провеждане на целенасочена екологична политика в образованието с цел повишаване екологичната култура на населението. 	
ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ		ВЪНШНИ ФАКТОРИ	
Слаби страни		Заплахи	
<ul style="list-style-type: none"> • Не изградени елементи на техническата инфраструктура /канализационна мрежа, пречиствателни съоръжения за отпадни води, депа за ТБО/ и амортизация и лоша поддръжка на други елементи на техническата инфраструктура /водопроводна мрежа/. • Недостатъчни местни финансови ресурси за изграждане на съвременна техническа инфраструктура и за подобряване състоянието на съществуващата; • Недостатъчен административен капацитет за работа в областта на околната среда; • Неблагоприятни демографски тенденции; • Незаинтересованост на местното население към проблемите на околната среда и ниска екологична култура. • Липса на неправителствени организации, които да съдействат за решаване на проблемите свързани с околната среда; • Неизградена общинска система за мониторинг и контрол на състоянието на околната среда; • Липса на системно екологично образование и политика в общината. 		<ul style="list-style-type: none"> • Липса на обществена воля за решаване на регионални екологични проблеми; • Бавно навлизане на икономиката на знанието; • Недостатъчно развити публично-частни партньорства; • Липса на пунктове от НАСЕМ за контрол състоянието на околната среда. 	

1.6. Културно-историческо и архитектурно наследство

Културно-историческото и архитектурното наследство на Копривщица е уникално. В съчетание с незабравимата средногорска природа се получава един феноменален природно-културен комплекс. Описани са 388 паметници на архитектурата и културата от национално и местно значение.

С постановления на Министерски съвет през 1952 г. Копривщица е обявена за град-музей, а през 1971 г. и за архитектурен резерват. Най-привлекателните са обекти от вторият

и третият етап в развитието на възрожденската архитектура в Копривщица. Тяхното запазване се дължи на водената пред миналия век политика на консервация и възстановяване на най-забележителните и атрактивни обекти.

Възрожденската архитектура в Копривщица минава през три етапа на развитие. В началото на 19 в. са строени малки дървени къщи на един етаж, състоящи се от една или две стаи. Образец от този стил е Павликянската къща. Вторият етап обхваща периода от 20-те до 40-те години на 19 в. Уникални образци от този период, обявени днес за архитектурни паметници са: Доганова къща, Чалъкова къща, родният дом на Георги Бенковски и много други. Това са двуетажни, дървени къщи с открит чардак. Възрожденският майстор от този период залага изцяло на дървото като строителен материал.

От третият етап на копривщивската архитектура през възраждането датират уникалните образци на писаните къщи, построени след 1843 г. по пловдивски образец. В архитектурно композиционно отношение тези къщи се характеризират с централна част и две симетрични крила. Те са на два етажа, богато украсени със стенописна украса и дърворезба. Обагрени са в традиционните за Копривщица цветове – турско синьо, керемиденочервено и тютюневожълто. Образци от този тип копривщивски къщи са: Ослекова, Каблешкова, Гъркова, Старирадева, Кантарджиева, Млъчкова, хаджи Иванчовата и много други. От епохата на националното ни Възраждане датират и двата копривщивски храма – “Св. Успение Богородично” и “Св. Николай”, също ценни архитектурни паметници. От този период е и сградата на старото класно училище.

В настоящия етап на развитие, шест от къщите са организирани като музеи. Това са родните домове на Любен и Петко Каравелови, Георги Бенковски, Тодор Каблешков и Димчо Дебелянов, както и Ослековата и Лютовата къщи, които са подредени като етнографски музеи.

На територията на града са изградени и редица каменни мостчета над реките Тополка, Бяла река и Петрешка, които допълват възрожденската атмосфера. Белокаменните чешми са друг вид архитектурни паметници от епохата на българското Възраждане, между които е най-старата запазена чешма – Кереквата, от 1757 г.

По-голяма част от паметниците са частна собственост и се обитават, което създава проблеми при тяхната поддръжка. След промените е разрушен стройният механизъм за реставриране и поддържане на старите сгради, и ново строителство. Все по-често се наблюдават груби нарушения при реставриране и ново строителство. Фрапиращ пример са замената на стари турски керемиди със сиви (особено сиви), поставяне на алуминиева дограма, промяна на традиционните цветове на Копривщица, поставяне на неоновии реклами, нови електрически табла, търговски заведения и хотели в модернистичен стил,

завладяване на парковите пространства от временни търговски обекти. Всичко това води до постепенна промяна и загуба на уникалния облик на града.

Необходимо е общината да провежда целенасочена политика за съхраняване на културно-историческото и архитектурното наследство на Копривщица. За целта е необходимо да се лобира за специално законодателство, създаване на фонд за поддържане на паметниците на културата и архитектурата, и включване на Копривщица в списъка на ЮНЕСКО с обекти на световното културно наследство.

1.7. Зониране на територията на община Копривщица

Принципът зониране на територията се прилага за поделяне на общинската територия на обособени зони в зависимост от обективно съществуващите пространствени различия на природния комплекс, разпределението на населението и селищната мрежа, формираната териториална структура и пространствена организация на общинската икономика. Обстоятелството, че община Копривщица е съставена от едно селище и неговото землище, значително предопределя конфигурацията на изходните условия и крайните резултати от зонирането. Полупланинският характер на територията е причина за обособяване на няколко зони с височинно ранжиране, определящи до известна степен функциите им за развитието на стопанските сектори и по специално туризма. /Приложение 1Б/.

1. Зона с надморска височина от 600 до 900 м. Тази зона се намира в южната част на землището на границата с община Стрелча. Тя е максимално отдалечена от общинския център. Върху нея са развити псевдоподзолисти и кафяви горски почви. В балансът на територията са ниви, пасища и широколистни гори. Стопанското и значение е предимно за селското стопанство.

2. Зона с надморска височина от 901 до 1100 м. В тази зона попада град Копривщица, като в нейния диапазон е развита над 90 % от пътната мрежа в общината. В нея се намира по-голямата част от икономическата и техническата инфраструктура на общината и се създава туристическото предлагане в настоящия етап на развитие. Подобряването на условията на живот в бъдеще ще се извършава чрез благоустрояване на тази зона, предлагаща оптимален климатичен и рекреационен комфорт. В нея преобладават кафявите горски почви подходящи за картофи.

3. Зона с надморска височина от 1101 до 1200 м. Заедно с предходната зона формират основното пространство за живот, стопанска дейност и туризъм на територията на общината. В баланса на територията и преобладават пасища, ниви, широколистни гори и в по-малка степен иглолистни.

4. Зона с надморска височина от 1201 до 1604 м. Тази зона обхваща най-високите планински части на общината. В баланса на територията ѝ попадат частите от резервата “Богдан”, екологично най-чистите високопланински пасища и основната част от горския фонд. В нея са разпространени кафяви горски почви и планинско ливадни в района на резервата. В нейният обхват са природните условия за развитието на ски туризъм, като един от най-перспективните за общината.

Зоните с надморска височина 1101 до 1200 м. и 1201 до 1604 м. предлагат най-благоприятните условия за пешеходен туризъм /екопътеки/, събиране на диворастващи гъби и билки.

Обособените зони нямат детерминиращ характер. Те са условни по отношение на социално-икономическият живот, управлението и мониторингът на компонентите на природната среда. Зонирането като инструмент на регионалната политика подпомага по-доброто разбиране за значението на височинната поясност и обективните условия които следват от пространствената ѝ конфигурация на територията на община Копривщица.

1.8. Гражданско общество и партньорство

Основните партньори, които са взели участие в обсъждането на плана и на които се разчита за неговото реализиране са местната власт, бизнес и неправителствени организации. Те са и основните субекти в публично-частното партньорство.

Копривщица има сериозни традиции в гражданското общество още от времето на Българското възрождане. Днес под понятието гражданско общество разбираме съзряването на гражданското съзнание и създаване на различни сдружения с цел формиране на местни общности за реализиране на различни дейности. Нашите предци, поради специфичните условия на политическа власт, в които са живяли, сами са достигнали до идеята за необходимостта от създаване на подобни общности и организации. Плод на активната гражданска позиция и национално съзнание са редица граждански и демократични институции през Възраждането като копривщенското училище, читалището, ученическото дружество “Зора”, машинническо дружество “Трудолюбие” и женската дружина “Благовещение”. В следосвобожденската епоха проява на активна гражданска позиция и патриотични чувства към родната Копривщица е земеделско дружество на копривщенците в София “Двадесети април”.

Днес в Копривщица отново активно действат редица неправителствени организации, като Народно читалище “х. Ненчо Палавеев”, Съвет по туризъм, “Зелена алтернатива”, Фондация “Копривщица”, Училищно настоятелство, Младежко дружество, Женско дружество и копривщенските настоятелства. Със своята дейност и реализираните от тях

проекти те съдействат за демократичното развитие, пробуждане на гражданското общество и евроинтеграцията на Копривщица.

През последните години в Копривщица се създадоха редица малки фирми, предимно в сферата на туризма, търговията и услугите. Има и регистрирани не малко земеделски производители. За съжаление представителите на частния бизнес все още не са осъзнали напълно своята обществена роля и няма създадени бизнес сдружения. Изключение е инициацията от Министерство на икономиката Съвет по туризъм, който обединява частни предприемачи в сферата на туристическите услуги.

Като цяло неправителствените организации получават подкрепа от местната власт при реализирането на своите идеи, но е необходимо общинската администрация и общинския съвет да подпомогнат по активно както гражданската инициатива, така и да седействат за решаване на проблемите пред бизнеса, които са в техните компетенции.

Освен огромните възможности, които предоставя развитието на публично-частните партньорства на територията на общината, има сериозни възможности за партниране и реализиране на съвместни проекти със съседни общини обединени в Асоциация "Средногорска съкровищница" и други туристически центрове в страната със сходен профил.

Евроинтеграцията на България създава благоприятни възможности за създаване на по тесни отношенията с побратимения град от Италия, Нойкатаро, както и развитието на по активни международни контакти с европейски, американски и японски градове.

1.9. Индекс на човешко развитие

В основата на индекса на човешкото развитие е концепцията за устойчиво развитие. Според устойчивото развитие човек в еднаква степен има нужда от добро здраве, добро образование и добри доходи. Баланса и равнопоставеността между тези показатели изхожда се основава на схващането, че сами по себе си доходите не са достатъчни за постигане на трайно и хармонично развитие. Освен тези основни съставни индикатори на индекса за човешко развитие, постигането на по-високо показатели предполага и достъп на хората до управлението, наличието на политически свободи, сигурност и благоприятна екологична среда.

От 1999 г. в България се изследва човешкото развитие първо на областно, а след това и на общинско ниво. Изследването се прави от ПРООН по международно утвърдена методика и се основава на официална статистическа информация предоставена от НСИ. Индекса на човешкото развитие (ИЧР) представлява аритметична стойност на очакваната

продължителността на живот (ОПЖ), комбиниран образователен индекс (КОИ) и БВП. Стойностите на отделните показатели се превръщат в индекси.

ОПЖ се изчислява въз основа на средната продължителност на живота на базата на демографски данни (живородени, умрели в 5-годишни възрастови групи от 5 до 70 години и от 1 до 4 – годишна възраст) за изследвания период.

КОИ представлява средна аритметична стойност, претеглена от индекси на грамотното население (с тегло 2) и общ индекс на записването въз основа на коефициентите на записване в трите образователни степени (с тегло 1).

БВП на глава от населението по текущи цени се пресмята на основата на паритет на покупателната способност на националната валута в американски долари, за да се получи реален, международно сравним реален БВП в паритетни долари (PPP \$).

Данните за Копривщица в Докладите за човешко развитие на ПРООН показват, че Копривщица има средно ниво на общински индекс на човешко развитие (0.772 за 2003 г.) и се намира на 87 място (ранг - 2003 г.) сред останалите общини). Внимателният анализ показва, че в периода 2000 – 2003 г. знатилено се влошил ОИЧР и Копривщица от 33 място (ранг – 2000 г.) е отстъпила на 87 място.

Таблица 28

Индекс на човешко развитие на община Копривщица

Показател	1996–99г.	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
ОПЖ	72.01		69.94			72.9
ОПЖ Индекс	0.784		0.749		0.791	0.799
ОПЖ Ранг (1 - 262)	-	-	-	-	31	17
Записваемост %	-	-	-	-	0.835	88.18
Записваемост – Индекс	-	0.846	0.934	-	-	0.882
Записваемост – Ранг (1-262)	-	-	-	-	196	141
Грамотност – Индекс	-	-	-	-	0.999	0.999
Грамотност ранг (1-262)	-	-	-	-	1	-
КОИ – Индекс	-	0.947	0.977		0.944	0.921
КОИ – Ранг (1 – 262)	-	-	-	-	109	112
БВП в лева	-	-	-	-	-	1931
БВП на гл. от нас. PPP \$	-	-	-	-	-	3544
БВП – Индекс	0.698	0.655	-	-	0.592	0.595
БВП – Ранг (1 – 262)	-	-	-	-	172	141
ОИЧР – Индекс	-	-	0.810	0.793	0.776	0.772
ОИЧР – Ранг (1 – 262)	-	-	33	59	19*	87
ОИЧР – Ниво	-	-	-	-	средно	-

Източник: ПРООН. Доклади за човешко развитие 1996 – 2003 г.

ОПЖ – очаквана продължителност на живот

КОИ – комбиниран образователен индекс

PPP \$ - паритет на покупателната способност в американски долари на глава от населението

ОИЧР - Общински индекс на човешко развитие

19* - Ранг само в Софийска област

Копrivщица има високи показатели по ОПЖ се нарежда в началото на статистиката в сравнение с другите общини (17), сериозно развитие между 2002 и 2003 г. Според грамотността Копrivщица е на първо място сред общините в страната през 2002 г. Въпреки това по комбинирания образователен индекс Копrivщица отново е в средата на таблицата (ранг 109). Въпреки това съвкупния индекс на човешко развитие в общината е нисък, поради слабите показатели на реален БВП в паритетни долари. В периода 1996 – 1999 г. се наблюдава намаляване на стойностите на този показател (2002 г. - БВП индекс 0.592 – 172 ранг) и известна стабилизация през 2003 г. (последната година, за която има официални данни).

Таблица 29

Променливи на общинския индекс на човешко развитие в Копrivщица

Променливи	Стойност	Година
ОИЧР	0.776	2002
Ниво на ОИЧР	Средно	2002
ОПЖ ранг (1 – 162)	31	2002
КОИ ранг (1 – 162)	109	2002
БВП ранг (1 – 162)	172	2002
Дял на жилища без водопровод - %	3.2	2001
Дял на жилища без канализация - %	3.9	2001
Дял на жилища без вътрешна тоалетна - %	24.0	2001
Дял на населението до 30 км. От общински център - %	100.0	2001
Турци - %	0.1	2001
Роми - %	0.0	2001
Приходи в общинския бюджет – всичко в лева	764 203	2000
Държавни субсидии в общинския бюджет – лева	378 369	2000
Дял на субсидията в общинския бюджет - %	49.5	2000
Население – преброяване	2669	2001

Източник: ПРООН. Доклади за човешко развитие 1996 – 2003 г.

Освен основните показатели в ОИЧР има и променливи, резултатите от които са посочени в Таблица 29. Данните показват, че е сравнително висок дялът на жителите в Копrivщица, които нямат вътрешни тоалетни (24 %). Също така, прави впечатление, че дялът на държавните субсидии в общинския бюджет е висока (49.5 %).

2. SWOT АНАЛИЗ: СИСТЕМАТИЗАЦИЯ И РАНЖИРАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ПРОБЛЕМИ

ВЪТРЕШНИ ФАКТОРИ	ВЪНШНИ ФАКТОРИ
<i>Силни страни</i>	<i>Възможности</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Богато културно историческо наследство; • Изградена система за управление и съхранение на културните паметници на национално ниво; • Значителен брой население в трудоспособна възраст в общината, умерено ниво на безработица; • Агроекологични условия за модерно екологично земеделие и животновъдство; • Присъствие на изграден неправителствен сектор в туризма и добри практики в публично-частните партньорства в бизнеса; • Съхранена природна среда с оптимален комфорт за населението; • Рекреационно – туристически ресурси за формиране на общински туристически клъстер - културно-познавателен, екологичен, селски, зимен, конферентен и религиозен туризъм; • Профилирани паралелки в СОУ “Л. Каравелов”, насочени към МСП. 	<ul style="list-style-type: none"> • Привличане на квалифицирана работна сила от други селища от областта с цел демографско стабилизиране и икономически растеж; • Повишаване на заетостта чрез развитие на системата на туристическия клъстер; • “Затваряне” на аграрнопроизводствените цикли на територията на общината на основата на производството на мляко и млечни произведения, картофи, билки и гъби; • Развитие на административния капацитет на общината свързан с управлението на проекти финансирани от структурните фондове на ЕС.
<i>Слаби страни</i>	<i>Заплахи</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Намаляване на броя на населението, влошени демографски показатели; • Стеснен отраслеви и професионален трудов сектор; • Недостиг на квалифициран персонал за развитие на сектора на туризма за обогатяване на услугите; • Неизградени елементи на техническата инфраструктура /канализация, пречистване на битови отпадни води и депа за ТБО/; • Недоразвити публично-частни партньорства при управлението на околната среда и образованието; • Недоразвит капацитет на общинската администрация за усвояване на средства от фондове на ЕС; • Бавно навлизане на “икономиката на знанието”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Пресищане на общината с нискокатегорийни обекти за настаняване и обществено хранене и обезличаване на конкурентното предимство на общината по отношение на туризма - културното наследство; • Конкуренция на пазара на аграрни продукти от производители от съседни общини; • Въвеждане на стандартите на ЕС засягащи малките и средни предприятия при производството на храни.

3. ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КОПРИВЩИЦА

3.1. Състояние на общината към 2013 г.: визия и достигнато равнище на развитието

Визията за развитие, определена в Плана за Развитие на Община Копривщица отразява виждането на представители на местна администрацията и социално-икономическите партньори за дългосрочно стратегическо развитие на Копривщица.

Визията отразява уникалните характеристики на Копривщица за планиране и конкурентни предимства в национален и международен аспект. Главните ресурси и предимства, които са определящи за визията за развитие са природните и културно-историческите ресурси за развитие на туризма, възможностите за развитие на екологично земеделие и свързаната с него преработвателна промишленост, дърводобив и дървопреработка.

Усилията са насочени към партньорство на местните власти, бизнес и граждански организации за постигане на високо качество на живот, устойчиво развитие, намаляване на натиска върху околната среда и балансиране на демографската структура на население.

Община Копривщица свързва икономическия и социалния растеж с възможността за интегрирано и устойчиво развитие, при което наред с развитието на селското стопанство се акцентира върху разнообразяване на икономическите дейности, грижа за околната среда, развитие на инфраструктурата, образованието, социалните услуги и съживяване на цялостния обществено-икономически живот.

Очакваното социално икономическо развитие в перспектива е свързано с относително пълна трудова заетост на работната сила, както и промяна на качеството на живота на населението. Органите на местната власт и неправителствените организации са институциите, които създават благоприятна среда за труд, обитаване и отдых, и осигуряват допълнителен ефект от това взаимодействие. Общността очаква оптимално и ефективно използване на ресурсите, публичност в управленските и плановите практики, и активно участие на всички заинтересовани страни на територията на община Копривщица в плановия и управленски процес. Жителите на общината са привързани към своя роден край, и съхраняват традициите и опита на своите предшественици. Същевременно те оценяват и използват възможностите на научно-техническия прогрес и големите предимства на евроинтеграционните процеси за постигане на икономически и социален напредък. На тази основа е дефинирана визията на община Копривщица:

“Развитие на Копривщица като проспериращ културно-исторически център, с високо качество на живот и устойчиво социално-икономическо, културно и духовно развитие. Утвърждаване на Копривщица като символ на българския дух, на българските корени, чрез съхраняване на неповторимото културно-историческо наследство и природно богатство. Превръщане на Копривщица в национален туристически център с международен авторитет. Постигане на висок темп на икономически растеж на основата на интегрирано и устойчиво развитие на традиционния туристически сектор в общината, в комбинация с алтернативни видове туризъм, съпътстващите ги услуги и затваряне на производствения цикъл в сферата на – “модерно екологично селско стопанство - хранително-вкусова промишленост” и “дърводобив - дървопреработка.”

3.2. Стратегическите цели, свързани с визията на община Копривщица са

Основна цел на Плана за развитие 2006 – 2013 г. е интегрирано и устойчиво развитие на Копривщица, подобряване качеството на живот и повишаване на индекса на човешкото развитие на местните жители.

- 1. Повишаване конкурентноспособността на местната икономика и постигане на висок икономически растеж на основата на туризма, модерно земеделие и животновъдство, дърводобив и дървопреработка.*
- 2. Съхраняване и развитие на културно-историческото наследство и природното богатство на Копривщица.*
- 3. Подобряване на качеството на живот чрез изграждането и подържането на съвременна социална и техническа инфраструктура, и опазване на естествените ландшафти на територията на общината.*

3.3. Приоритети, цели и мерки за развитие на община Копривщица определени във финансово индикативната таблица.

Приоритет I: Постигане на устойчив темп на икономически растеж, интегрирано развитие на икономиката, формиране на конкурентноспособна стопанска структура, клъстари и бизнесрежи.

Цел 1: Изготвяне на нов цифров кадастър, ГИС за управление на територията и нов устройствен план на гр. Копривщица.

Мярка 1.1: Изготвяне на цифров кадастър на Община Копривщица по програма на правителството и с участието на външно финансиране.

Мярка 1.2: Внедряване на ГИС за управление територията на общината.

Мярка 1.3.: Актуализиране на устройствения план на гр. Копривщица.

Цел 2: Стимулиране развитието на устойчив туризъм.

Мярка 2.1: Изготвяне на програма за развитие на туризма в община Копривщица.

Мярка 2.2: Подобряване дейността на Консултативния съвет по въпросите на туризма, контрол по изпълнение на закона за туризма и борба с нелоялната конкуренция.

Мярка 2.3: Изготвяне на подробен устройствен план и ОВОС на района за ски писти.

Мярка 2.4: Изграждане на зони от обекти, предоставящи нетрадиционни туристически атракции за Капривщица, определени в ПУП.

Мярка 2.5: Приоритетно развитие на публично-частните партньорства в общината за подпомагане развитието на туризма и традиционните занаяти.

Мярка 2.6: Създаване на модерни рекламни материали и промоция на Копривщица като единен туристически продукт на българския и международен туристически пазар, включително и чрез участие на основните туристически борси.

Цел 3: Развитие на общински клъстер в сферата на туризма.

Мярка 3.1: Организиране на конкурс за представяне на концептуални проекти за изграждане на туристическата инфраструктура на цялата община.

Мярка 3.2: Изготвяне на програма стимулираща участието на местните фирми при развитието на туристическия клъстер.

Мярка 3.3: Организиране на маркетингови проучвания на национално ниво за привличане на потенциални инвеститори.

Мярка 3.4: Повишаване на конкурентноспособността на общинската икономика чрез постоянни иновации в областта на туризма.

Мярка 3.5: Създаване на пакети от туристически услуги, разнообразяване на туристическата анимация и създаване на сувенири.

Мярка 3.6: Изграждане, поддържане и разширяване на екотуристическата инфраструктура.

Мярка 3.7: Изготвяне и реализиране на концепция за ландшафтен парк "Богдан - Буная".

Мярка 3.8: Изграждане на посетителски център, предоставящ туристическа информация, обслужване на туристи, професионална ориентация, обучение в добри практики при предоставяне на услуги в сферата на туризма и туристическата реклама.

Мярка 3.9: Реконструкция и озеленяване на двора на посетителския център.

Мярка 3.10: Възстановяване на туристическа хижа "Богдан" и изграждане на детски лагер за зелени училища.

Мярка 3.11: Създаване на интерактивен макет на околностите на града и екопътеките.

Мярка 3.12: Включване на Община Копривщица като прилежаща територия на Национален парк "Централен Балкан" и лицензиране на туристически

обекти и услуги с марката PanParks и други международни марки и етикети за устойчив природосъобразен туризъм.

Мярка 3.13: Конвертиране на Климатичната гимназия за нуждите на националните и международни културни мероприятия провеждани в общината.

Мярка 3.14: Внедряване на система за единна външна реклама на туристическите обекти в съзвучие с традиционната архитектура.

Мярка 3.15: Предоставяне на консултантски услуги субсидирани от общината.

Мярка 3.16: Възстановяване на храм "Св. Андрей" и метосите на двата действащи храма и развитие на религиозен туризъм.

Цел 4: Развитие на общински клъстер в сферата на селското стопанство на основата на модерно биологично земеделие, картофопродукция, отглеждане на култивирани малини, гъби и билки, развитие на пчеларство, млечно говедовъдство и овцевъдство.

Мярка 4.1: Разработване на стратегия и план за развитие на модерно биологично земеделие.

Мярка 4.2: Изграждане на информационен и образователен център за нуждите на земеделските производители.

Мярка 4.3: Стимулиране създаването на организации на картофопроизводители и регистриране на земеделски производители.

Мярка 4.4: Маркетинг на картофопродукцията.

Мярка 4.5: Стимулиране отглеждането на екологични картофи, създаване на картофена борса и производство на полуфабрикати на територията на общината.

Мярка 4.6: Стимулиране създаването на хладилник за култивирани и горски плодове, сушилници за гъби и билки, и тяхната преработка.

Мярка 4.7: Стимулиране създаването на биологични ферми за отглеждане на едър и дребен рогат добитък за мляко и месопреработка.

Мярка 4.8: Проучване на възможностите и стимулиране създаването на производство на местни месни деликатеси (копривщенска луканка, наденица и др.).

Мярка 4.9: Предоставяне на консултантски услуги субсидирани от общината.

Цел 5: Развитие на общински клъстер в сферата на дървопреработката.

Мярка 5.1: Стимулиране на създаването на производствени мощности за преработка на дървесина, производство на мебели, дограма, дървени играчки и сувенири.

Цел 6: Повишаване на конкурентноспособността на общинската икономика чрез стимулиране на малкия и средния бизнес.

Мярка 6.1: Организиране и участие в бизнес форуми, конференции и срещи, на отговорни общински служители, представители на бизнеса и местни неправителствени организации.

Мярка 6.2: Изграждане и функциониране на общински информационен център осигуряващ актуална информация за участие на местния бизнес и неправителствени организации в програми и проекти на ЕС и други донори.

Мярка 6.3: Разработване и приемане на график за организиране на предстоящи срещи с бизнеса и неправителствения сектор по подготовка и изпълнение на общински проекти.

Мярка 6.4: Конверсия на военни обекти и стари производствени бази.

Цел 7: Дейности на общината за подкрепа и партньорство с бизнеса и неправителствени организации.

Мярка 7.1: Включване към проекти за обучение на общински служители и представители на МСБ и НПО съфинансирани от общината.

Мярка 7.2: Организиране и регулярно провеждане на промоции на продуктите и услугите на местния бизнес (специализирани изложения в Пловдив и София).

Цел 8: Превръщане на гр. Копривщица в атрактивен център за конгресен и бизнес туризъм.

Мярка 8.1: Инициране на научни конгреси, конференции и развитие на бизнес туризъм.

Мярка 8.2: Оборудване на зали за конферентен и бизнес туризъм с модерна техника за презентации и симултантен превод.

Приоритет II: Съхраняване и развитие на културно-историческото наследство и природното богатство на Копривщица.

Цел 1.: Запазване на архитектурната визия на старата градска част на Копривщица.

Мярка 1.1: Разработване на стратегия и план за управление на паметниците на културата.

Мярка 1.2: Проучване и изграждане на нов цялостен регистър на всички паметници на културата в града.

Мярка 1.3.: Разширяване дейността на Дирекция на музеите в Дирекция на музеите и паметниците на културата.

Мярка 1.4: Провеждане на обществени дискусии, подновяване на наредбата за опазване на традиционната архитектура на града и възстановяване на действието и актуализира на ПМС № 73/1971 г. за обявяване на Копривщица за архитектурно-исторически резерват и ефективно прилагане.

Мярка 1.5: Изготвяне на анализ на нарушенията при застрояването и санкциониране на виновните лица.

Мярка 1.6: Контрол върху състоянието, възстановяването на паметниците на културата и новото строителство.

Мярка 1.7: Изграждане на нова противопожарна и СОТ система в града (музеи, паметници на културата, културни и образователни институции) и оборудване със съвременна техника.

Цел 2: Създаване на фонд за опазване, съхраняване и проучване историята и културата на Копривщица и популяризирането им.

Мярка 2.1: Учредяване на фонд, организиране на кампания за фондонабиране, разработване на програма за възстановяване на паметниците на културата и поэтапното ѝ реализиране.

Мярка 2.2: Реставриране и преиздаване на стари книжни издания.

Мярка 2.3: Проучване, реставриране, консервиране и експонация на иконите, които се съхраняват в Дирекция на музеите и църквите.

Мярка 2.4: Проучване, реставриране и компютърна обработка на архивите съхранявани в Дирекция на музеите и църквите. Изкупуване на снимки, спомени и др. материали за миналото на града.

Мярка 2.5: Финансиране на проучвания на историята (включително археологическо проучване на целия район), културата, етнографията и фолклора на Копривщица и учредяване на конкурс за най-добри изследвания.

Мярка 2.6: Създаване на интернет страница на музеите и културните забележителности.

Цел 3: Подновяване на съществуващите музейни експозиции, разширяване на музейната мрежа и оформяне на градски архитектурни ансамбли.

Мярка 3.1: Създаване на "улица на занаятите - музей на открито" в зона определена от ПУП.

Мярка 3.2: Създаване на музей на образованието и дарителите.

Мярка 3.3: Създаване на църковно-исторически музей и лапидариум за стари надгробни паметници и кръстове.

Мярка 3.4: Създаване на музей "Маджарова къща".

Мярка 3.5: Създаване на музей на открито на овчарствоти и всички производни занаяти в околностите на града в зона определена от ПУП.

Мярка 3.6: Създаване на музей на традиционното облекло (носи).

Мярка 3.7: Подновяване на съществуващите музейни експозиции и внедряване на интерактивни методи за представяне на историята, културата и традициите.

Мярка 3.8: Изготвяне на интерактивни програми за представянето на Копривщица, музеите и паметниците на културата, и обучение на интерпретатори.

Мярка 3.9: Реконструкция и реставрация на паметници на културата и храм "Св. Николай".

Мярка 3.10: Проучване на развитието на гр. Копривщица и изготвянето на интерактивен макет на града.

Мярка 3.11: Внедрявана на система за художествено осветление около основните паметници на културата и архитектурните ансамбли.

Мярка 3.12: Изграждане на център за познавателен и фолклорен туризъм.

Мярка 3.13: Разширяване на дейността на съществуващата художествена галерия в Национална - "Възраждането на България", оформяне на дворното пространство като скулптурен парк и организиране на пленери.

Цел 4: Включване на гр. Копривщица в списъка на ЮНЕСКО с обекти на световното културно наследство.

Мярка 4.1: Сформиране на инициативен комитет и проучване възможностите за постигане на целта.

Мярка 4.2: Популяризиране на възможностите на Копривщица да влезе в списъка на ЮНЕСКО.

Цел 5: Съхранение, управление на природната среда и предпазване от екологични бедствия в общината.

Мярка 5.1: Изготвяне на общинска програма за опазване на околната среда.

Мярка 5.2: Изграждане на мониторингова система върху природната среда от общината и неправителствени организации, с акцент върху защитените територии.

Мярка 5.3: Проучване и популяризиране на биоразнообразието на територията на общината.

Мярка 5.4: Разширяване на мрежата от защитени територии и проучване на възможностите за изготвяне на план за управление и мониторинг на резерват "Богдан".

Мярка 5.5: Локализиране, анализ и рекултивация на площи с нерегламентирани сметища.

Мярка 5.6: Изграждане на пунктове за контрол на незаконна сеч в горите.

Мярка 5.7: Популяризиране на необходимостта от опазване на околната среда и нейната роля за качеството на живот и човешкото развитие.

Мярка 5.8: Предпазване от природни рискове и възстановяване на щети от бедствия.

Приоритет III: Подобряване на качеството на жизнената среда и условията на живот.

Цел 1: Развитие на образователната система в общината.

- Мярка 1.1: Приемане на общинска програма за развитие на образователната система и повишаване качеството на образованието.
- Мярка 1.2: Повишаване квалификацията на педагогическия състав в СОУ "Л. Каравелов" и ЦДГ "Ев. Векилова".
- Мярка 1.3: Изготвяне на концепция с участието на бизнеса и неправителствените организации за неконфликтно развитие на туризма и условията на живот.
- Мярка 1.4: Развитие на отворена система на професионално образование и обучение, и насърчаване на "учението през целия живот"
- Мярка 1.5: Ремонт и реконструкция на училищната инфраструктура-СОУ "Л. Каравелов" и Общежитие към СОУ "Л. Каравелов" / Климатичен пансион/. Прелдприемане на енергоефективни мерки.

Цел 2: Развитие дейността на образователните и културните институции в града.

- Мярка 2.1: Възстановяване на системата от извънкласни образователни форми в СОУ "Л. Каравелов".
- Мярка 2.2: Възстановяване дейността на библиотеката на училището и подновяване на фондовете.
- Мярка 2.3: Създаване на ученически интернет клуб в училището.
- Мярка 2.4: Развитие на чуждоезиково обучение и умение за работа с информационни технологии.
- Мярка 2.5: Разширяване на самодейните колективи на читалището, създаване на клубове за патриотично възпитание, природозащитна дейност и школи за занаяти.
- Мярка 2.6: Реконструкция на сградния фонд на читалището, разширяване на библиотечната площ, обновяване на читалищната библиотека и стимулиране на издателската дейност.

Цел 3: Развитие и благоустрояване на средата за обитание, труд и отдих.

- Мярка 3.1: Озеленяване и благоустройство на градската среда - изготвяне на програма за разширяване, управление и защита на зелените площи.
- Мярка 3.2: Реконструкция, поддръжка и изграждане на нови детски площадки - Каравелов парк, градската градина, Маджаров парк, пазара, пред бившия ЦУМ, в детската градина и други.
- Мярка 3.3: Реконструкция, обзавеждане и функциониране на пенсионерски клуб.
- Мярка 3.4: Реконструкция и обзавеждане на спортна зала в сградата на общинската администрация.
- Мярка 3.5: Изграждане на спортен център и съоръжения на територията на общината.
- Мярка 3.6: Изграждане на крайградска зона за отдих, спорт и почивка.

Цел 4: Разширяване, реконструкция и поддръжка на изградената пътна мрежа.

- Мярка 4.1: Програма за реконструкция и поддръжка на пътя Копривщица - Стрелча и Копривщица - "подбалкански път", включително подновяване и изграждане на пътни елементи (знаци, маркировка, канапки и др.
- Мярка 4.2: Рехабилитация и разширяване на градската улична мрежа, четвъртокласната пътна мрежа и пътищата извън категории за достъп до околните на града местности.

Мярка 4.3: Рехабилитация на пътя от комплекс "Барикадите" до с. Кръстевич община Хисаря, на територията на община Копривщица.

Цел 5: Изграждане на система на сметосъбиране, сметоизвозване и почистване на пътищата в града, до Клисуре и до "подбалканския път".

Мярка 5.1: Изготвяне на стратегия за разделно събиране на отпадъците, сметоизвозване, почистване на пътищата и управление на отпадъци генерирани от селското и горското стопанство, и хранително-вкусовата промишленост.

Мярка 5.2: Включване на общината в пилотен проект на МОСВ за разделно събиране на отпадъци.

Мярка 5.3: Организиране на сметосъбиране и сметоизвозване в Копривщица до регионалното депо в Община Златица.

Мярка 5.4: Рекултивация на общинското сметище и ликвидиране на нерегламентираните сметища (Директива 1999/31/ЕС).

Мярка 5.5: Внедряване на система за управление на отпадъците генерирани от селското и горското стопанство, и хранително-вкусовата промишленост.

Мярка 5.6: Създаване на организация за допълнително снегочистиране и опесъчаване през зимния период за подобряване състоянието на транспортната мрежа.

Цел 6: Изграждане, рехабилитация и поддръжка на В и К мрежата.

Мярка 6.1: Подмяна на водопроводите на цялата общинска водопроводна мрежа до края на плановия период с тръби от ПВП (полиетилен с висока плътност) и включване на нови квартали към водопроводната мрежа.

Мярка 6.2: Подмяна на основната част от канализационната мрежа на общината, поддръжка на същата и включване на нови квартали към нея.

Мярка 6.3: Почистиране на градската канализационна мрежа, шахти и коритата на реките в града.

Цел 7: Осигуряване на непрекъснато хранване на града с питейна вода.

Мярка 7.1: Разработване на програма за дългосрочно хранване на града с питейна вода.

Мярка 7.2: Водохващане от местността "Въртопа" и други.

Мярка 7.3: Почистиране на водохващанията и изграждане на нови каптажи и чешми.

Цел 8. Подобряване на качеството на водите.

Мярка 8.1: Изграждане на пречиствателна станция за питейни води.

Мярка 8.2: Изграждане на градска пречиствателна станция за отпадни води.

Цел 9. Газифициране на града до края на плановия период и внедряване на енергоспестяващи технологии.

Мярка 9.1: Определяне на фирма изпълнител за газификация на гр. Копривщица до края на 2008 г., която да извърши газификацията до края на 2013 г.

Мярка 9.2: Внедряване на технологии за енергоспестяване на общински сгради.

Цел 10. Осветление. Внедряване на система за автоматично управление на общественото осветление и поставяне на енергоспестяващи осветителни тела.

Мярка 10.1: Рехабилитация на съществуващите и поставяне на допълнителни енергоспестяващи тела.

Мярка 10.2: Внедряване на система за енергоспестяващо осветление в общинските сгради.

Цел 11. Модернизирание на телекомуникационната мрежа.

- Мярка 11.1: Подмяна на съществуващата аналогова телефонна централа с цифрова и кабелната мрежа.
- Мярка 11.2: Подобряване на качеството и увеличаване на капацитете на съществуващата интернет мрежа.
- Мярка 11.3: Включване на мобилни комуникационни системи от ново поколение.
- Мярка 11.4: Развитие на местното кабелно радио в РТС.
- Мярка 11.5: Издаване на общински бюлетин.

Цел 12: Развитие на звената за здравеопазване и социални дейности, и подобряване на достъпа до Спешна медицинска помощ.

- Мярка 12.1: Изграждане на диагностично-консултативен център и привличане на специалисти извършващи профилактични прегледи субсидирани от общинския бюджет (педиатри, кардиолози, онколози и др.).
- Мярка 12.2: Закупуване на линейка.

Цел 13: Управление и поддръжка на общински имоти.

- Мярка 13.1: Разработване на програма за управление на общински имоти.
- Мярка 13.2: Включване на Общината към програми за реконструкция и поддръжка на общински сгради и имоти.
- Мярка 13.4: Изготвяне и реализиране на проект за градски пазар и синхронизиране на съществуващия с традиционната архитектура.
- Мярка 13.5: Реконструкция и пускане в действие на градската ракиджийница.
- Мярка 13.6: Реновация на стария ретранслатор в местността "Войводенец" в астрономическа обсерватория.

Цел 14: Управление на транспортния поток на града.

- Мярка 4.1: Разработване на програма за управление на транспортния поток.
- Мярка 14.2: Промени в общинските нормативни документи с цел регулиране на транспортния поток на територията на града.
- Мярка 14.3: Реконструкция на паркингите и изграждане на контролно-пропускателни пунктове на входовете на града.

Цел 15. Подобряване на обслужването с петролни продукти и поддръжка на автопарка.

- Мярка 15.1: Стимулиране на изграждане на бензиностанции и газстанции.
- Мярка 15.2: Стимулиране изграждането на авсервизи и автомивки.

Цел 16. Подобряване на горскостопанската инфраструктура.

- Мярка 16.1: Инвестиране в подобряването на съществуващите и изграждане на нови горски пътища.
- Мярка 16.2: Изграждане на съоръжения за борба с ерозията.
- Мярка 16.3: Изготвяне и реализиране на програма за залесяване на обезлесени участъци.

Приоритет IV: Развитие и усъвършенстване на административния капацитет на местната власт и сътрудничество.

Цел 1: Усъвършенстване на административния капацитет при формиране на местната политика.

- Мярка 1.1: Въвеждане на система за управление на качеството на административните услуги.

- Мярка 1.2: Внедряване на система за обслужване на едно гише на гражданите и бизнеса.
- Мярка 1.3: Подготовка на общинската администрация за въвеждане на финансовата децентрализация.
- Мярка 1.4.: Развитие на уменията и усвояване на нови инструменти за подобряване на обслужването на гражданите и бизнеса (обучение на служителите в администрацията и общински съветници).

Цел 2: *Формиране на програмен и експертен капацитет в общината.*

- Мярка 2.1: Изграждане на устойчив механизъм в администрацията за усвояване на средства от преприсъединителните програми, структурните и кохезионния фонд на ЕС.
- Мярка 2.2: Придобиване на умения, знания и техники за ефективно управление на публични проекти.
- Мярка 2.3: Внедряване на нови програми продукти (закупуване на лицензи и обучение), свързани с електронния документооборот и административното обслужване.
- Мярка 2.4: Изготвяне на маркетингов продукт представляващ профила на община Коприовица, който ще се актуализира всяка година.
- Мярка 2.5: Създаване на интернет сайт на общината и услуги он-лайн.

Цел 3: *Стимулиране на сътрудничеството.*

- Мярка 3.1: Изграждане на обществен консултативен съвет за устойчиво местно развитие.
- Мярка 3.2: Разработване на общи регионални проекти със съседните общини.
- Мярка 3.3: Побратимяване с европейски, американски и японски градове и разработване на съвместни програми за обмяна на опит, бизнес консултации и представяне на културното разнообразие.
- Мярка 3.4: Инициране на създаването на средногорска асоциация за развитие и привличане на средства за развитие на региона от структурните и кохезионния фонд и програми на ЕС,

**4. ФИНАНСОВА ИНДИКАТИВНА ТАБЛИЦА ЗА РАЗВИТИЕТО НА
ОБЩИНАТА /ПРИЛОЖЕНИЯ/**

5. ИЗПЪЛНЕНИЕ, НАБЛЮДЕНИЕ /МОНИТОРИНГ/, ОЦЕНКА И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА ЗА РАЗВИТИЕ

5.1. Изпълнение на плана за развитие

Разработването на Плана за развитие и неговото изпълнение е огромно предизвикателство за органите на местното самоуправление и за всички граждани на общината. Необходима е постоянна, добре мотивирана и публична дейност за мобилизиране на цялата общност - органи на местната власт, местния бизнес, неправителствени организации, инициативни граждани, за осигуряването на необходимите ресурси и условия за изпълнението на мерките и проектите от Плана. От тази гледна точка, изпълнението на Плана не е административна и рутинна дейност, а динамична, променлива и рискова работа, която в повечето случаи се реализира чрез висока степен на професионална компетентност и ефективни управленски решения. Всичко това налага необходимостта от специално внимание при формирането на екипа по стратегическо планиране и развитие към общинската администрация, който ще осъществи функционално-координиращи задачи, а не секторни и пространствено изолирани. Голяма е отговорността на екипа за стратегическо планиране за практическата реализация на принципа за партньорство при изпълнението на Плана.

Изпълнението на Плана за развитие на община Копривщица ще се реализира на три равнища. Първото е свързано със ситуирането на Общинския план в Областната стратегия и Регионалния план за развитие. Това ще осигури възможности за балансирано и относително равностойно развитие на общината в границите на Софийска област и Югозападния район за планиране. Второто равнище изисква включването на стратегическите мерки и проекти на общината с определените срокове за изпълнение в Националната оперативна програма за регионално развитие през периода 2007-2013 г. Третото равнище налага необходимостта от системна координация на дейността по участието на общината в проекти, програми и кредитни линии, финансирани от предприсъединителните, а след 2007/2008 г. и от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз. Независимо от условното ранжиране на дейностите, свързани с изпълнението на Плана, общите усилия на местната власт ще се реализират на всяко равнище в партньорство с местния бизнес и неправителствения сектор.

Кметът на общината подготвя и внася за приемане в Общинския съвет на ежегодните програми за изпълнение на Общинския план за развитие, изготвя текущ (годишен) и заключителен доклад за изпълнението на Програмата за реализация, като тази дейност се осъществява публично с осигурен достъп до отчетните документи по Плана за всички граждани от общината. Кметът на общината е член на Областния съвет за регионално развитие и

реализира своите права чрез включването на мерките и проектите за съответния планов период в Националната оперативна програма за регионално развитие, в Инвестиционната програма за развитие на районите за целенасочено въздействие и други Регионални програми.

Формираната и утвърдена експертна група по изпълнението на Плана към общинската администрация ще реализира практически партньорството между частния сектор, външни експерти, неправителствения сектор, което е необходимото условие за изпълнение на утвърдените приоритети и цели за развитието до 2013 г.

5.2. Наблюдение, оценка и актуализация на плана за развитие

Наблюдението, оценката и актуализацията на Плана за развитие е постоянен процес за координиране и контролиране на цялостната работа по неговото изпълнение. Мониторингът позволява и налага необходимостта от постоянно и целенасочено набиране, систематизиране, анализ и оценка на емпирична информация, която формира базата за обосноваването и вземането на ефективни управленски решения. Така се реализира функционалното взаимодействие между процесите на планиране, развитие и управление на икономическите, социално-културните и екологичните дейности на територията на общината.

Наблюдението на процеса на развитие е постоянна, непрекъсната организирана дейност, докато оценката, както и актуализацията са периодични /разпределени на времеви интервали, периоди/ дейности. Наблюдението осигурява необходимата информация, факти и доказателствена процесна на развитие на територията на общината, докато оценката е експертно, професионално и компетентно мнение /извод/ за предприемане на управленско действие, необходимо за коригиране, координатите или продължаване /рутинно/ на процеса на развитието на общината.

Целият процес на наблюдение на изпълнението на плана и оценката се осъществява от утвърдена експертна група към Общинския съвет. Задълженията на експертната група през продължителността на плановия период са следните:

- дефинира и приема показателите по които ще се реализира процеса на наблюдение на общинския план за развитие;
- систематизира, анализира и оценява постъпилата информация и да извършва преглед по напредъка на изпълнението на Плана;
- подробно анализира резултатите от изпълнението на мерките и проектите в предвидените срокове в Плана за развитие;
- обосновава постигнатите резултати от междинна оценка по Плана, ако такава е възможна;
- подготвя мотивиран доклад за изпълнението на плана в края на всяка календарна година, който кмета внася на заседание на Общинския съвет за обсъждане и приемане;

- прави обосновани предложения за актуализация на Плана, мотивира необходимостта от преразпределение на средства и ресурси по утвърдените мерки и проекти в Плана за развитие;

- инициира ежегодни публични дискусии за актуализация в Плана за развитие на общината;

Наблюдението се извършва въз основата на набор от индикатори, които отчитат специфичния характер на общината, целите на плана, социално – икономическата и демографската структура и екологичната ситуация в района на Копривщица.

За подпомагане на изпълнението на Общинския план за развитие се определят и формулират основни (ключови) индикатори въз основа на следните критерии:

- Целесъобразност – да съответстват на общите цели и приоритети;
- Възможност за представяне им в количествено изражение;
- Разбираемост – да се лесни за формулиране, разбиране и агрегиране;
- Аналитичност на показателите – да носят достатъчно информация за извеждане на изводи и вземане на управленски решения.

На основата на така определените критерии за избор, за оценка постигането на основните приоритети и цели при изпълнението на Общинския план за развитие се формулират следните ключови индикатори:

- Прираст на БВП на глава от населението в общината;
- Темп на безработица;
- Увеличение на средна работна заплата на заетите по сектори;
- Динамика на естествен прираст и миграция.

Експертната група към Общинския съвет следва да изработи система от индикатори за всеки отделен приоритет. Освен посочените ключови индикатори, следва да се въведат и допълнителни показатели, обединени в три групи: за въздействие, за резултат и за продукт. При промяна на приоритетите, целите и мерките е необходимо да се направи промяна и в индикаторите за развитие.

Плана за развитие е отворен планов документ. Основен принцип при промените, които могат и трябва да се извършват /ежегодно/ в неговото съдържание, е да обхващат или да се отнасят преди всичко до мерките и проектите за изпълнение, а не до приоритетите и целите на развитието.

П Р И Л О Ж Е Н И Я